СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 147. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 28-го червня 1941. No. 147. Jersey City, N. J., Saturday, June 28, 1941 VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СОМНЕР ВЕЛЕС ГОВОРИТЬ З УМАНСЬКИМ

ВАШИНГТОН. — Підсекретар стейту Сомнер Велес мав довшу розмову з совєтським амбасадором Уманським. Після того Уманський заявив журналістам, що та розмова була дуже сердечна і що Велес обіцяв Совєтам всяку можливу поміч. Одначе, в департаменті стейту пояснили, що Уманський не приніс зо собою ніякого списку тих матеріялів, яких потребують Совєти. Виходилоб, що вони потребують всего, що можна з Америки дістати. Зо свого боку Сомнер Велес також точно не сказав Уманському, які саме продукти Америка вишле Совєтам, та якою дорогою. Він лиш загальникова заявив, що Америка поможе, і поклинався на подібну заяву президента поможе, і покликався на подібну заяву президента.

ІКЕС ХОЧЕ ВІДРАЗУ ВІЙНИ.

ГАРТФОРД (Конетикат). — В прилюдній промові, Гаролд Ікес, секретар внутрішних справ, заявив, що Америка тепер повинна відразу вступити до війни і вдарити в Гітлєра так, як ще ніколи перед тим. Бо саме тепер, коли Гітлєр вступив у війну з Совєтами є такий психольогічний момент, щоб піти на Гітлєра війною. „Така золота нагода не трапиться другий раз", говорив він. „Ми мусимо рішатись зараз, а не завтра. Занадто довгий час ми вже жили на позиченім часі", говорив він.

ДАЛЬШІ СЛІДСТА В СПРАВІ КОМУНІЗМУ.

НЮ ЙОРК.— Внаслідок совєтсько-німецької війни американська влада, яка обіцяла Совєтам мілітарну поміч, тепер зовсім не заперестала виполювати з урядових кол й з інших інституцій, комунізм. Далі ведеться судовий процес проти большевицьких агентів з „Букніги", далі ведеться процес проти університетських професорів і урядовців, Шапеса і Еклея, та далі ведеться слідство проти бувшого голови комісії назначування службовців у заряді міста Ню Йорку, Пола Кірана. Прокуратор притиснув Кірана до муру відносно його поглядів на европейські диктатури. Кіран викручувався як міг. Він гострими словами таврував Гітлєра і Мусолінія, але ні одним гострим словечком не натаврував Сталіна і не назвав його аґресором. Прокуратор доказав Кіранови, що він таки належав до кількох комуністичних орґанізацій. Та Кіран проти того відхрещується.

ГІТЛЄР „ВИКИВАВ" СТАЛІНА.

ВАШИНГТОН. — Відомий французький журналіст Пертіна, що тепер перебуває у Вашинґтоні, в своїй статті до „Н. Й. Таймсу" говорить, що Сталін був склонний віддати Гітлєрови все, що той зажадав, навіть відступити певну частину совєтських територій. Проте Гітлєр пішов війною проти нього, бо цього треба було йому з психольогічних мотивів: Він хоче явитись в світі в новій ролі, а саме в ролі нищителя комунізму; а також хоче відвернути увагу свого народу від Англії, мовляв, напад на Англію є неважна річ і Англію можна іґнорувати, бо є важніші справи на програмі. Пертіна говорить, що Гітлєр створить на совєтських територіях один, або кілька, „лялькових урядів".

ЗА ЗАДЕРЖАННЯ МОРЯКІВ.

ВАШИНГТОН. — Адмірал Нимиц вніс на руки фльотного конґресового комітету прохання, щоб той постарався в конґресі про закон, на основі якого можна булоб задержати тих моряків, що вислужили свій шестилітний реченець, ще надалі в службі. Бо нині є надзвичайний стан.

ЗА РЕФОРМИ В СОВЄТАХ.

КЕМП ТЕМИМЕНТ (Пенсилвенія). — На зібранні робітничих, промислових і суспільних провідників, виголосив промову Луіс Волдмен, та говорив, що президент Рузвелт не повинен давати Совєтам так довго помочи, як довго Совєти не обіцяють зреформуватись і здемократизуватись. Вони повинні дати людям свободу віри і свободу політичних переконань. Подібні слова сказав Реймонд Л. Бюел, бувший голова американського товариства закордонних справ. Він також говорив, що будучність Совєтів є дуже чорна. Совєтська армія буде боротись хоробро, але це булоб чудо, якби вона врятувала край.

БРАК АЛЮМІНІЯ.

ВАШИНГТОН. — Внаслідок зросту военної продукції в Америці дається чимраз більше відчувати брак алюмінія. Промислові кола говорять, що наступного року, коли не збільшиться продукція алюмінія, буде такий брак того металю, що треба буде обмежити на 25% продукцію літаків.

МАШИНІСТИ ЗДЕРЖУЮТЬ СТРАЙК.

САН ФРАНСІСКО. — Юнія машиністів, яка вийшла на страйк в корабельно-будівельнім промислі в Сан Франсіско, порішила перервати страйк і вертати назад до роботи. Внаслідок її страйку спинено чимало робіт біля кораблів.

ПАПА РИМСЬКИЙ ПРОТИ „ЧОРНОГО ПОГАНІЗМУ"

Папа Римський виголосив через радіо промову до католицького евхаристичного конгресу в Сейнт Пол, Мінн., і в тій промові підкресляв, що по цілім світі нині наступає на нашу цивілізацію „чорний поганізм", який відкидає віру в Бога. З тим поганізмом всі віруючі люди мусять боротись. Американці можуть бути щасливі, говорив Папа, підкресляючи тим доброту американської правлячої системи, — що мають свободу віри ї можуть без страху прославляти Бога. Одначе американці не повинні почуватись занадто безпечні, бо боротьба чорного поганізму з вірою може дістатись і до Америки, а тоді ми всі втратимо ту духову спадщину, яку передали нам батьки.

СЛУЖБА БОЖА В КАТОЛИЦЬКО-СЛОВЯНСЬКІМ ОБРЯДІ

В одній з церков Сейнт Пол, Мінн., у звязку з евхаристичним конгресом, відбулася співана Служба Божа, відправлена в „католицько-славянськім" обряді, як це подавав радієвий заповідач. Службу Божу відправив епископ Такач і її передано по радіо. Водночас з відправою і чудовим церковним співом радієвий заповідач пояснял слухачам про цей обряд. В часі пояснень кілька разів згадував про українську греко-католицьку церкву, яа належить до цього обряду.

ТРАНСИТОВІ РОБІТНИКИ УХВАЛИЛИ СТРАЙКУВАТИ

Транситові робітники, що працюють на нюйорських підземних залізницях, на своїм масовім мітінґу порішили одноголосно вийти з першим липня ц. р. на страйк, коли заряд міста таки відмовиться з ними заключити збірну умову праці. Всїх транситових робітників на нюйорських підземних залізницях є 32,000.

РУЗВЕЛТ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАКОНУ ДЛЯ КОНТРОЛІ ЦІН

Президент Рузвелт вніс прохання до конгресу, щоб той ухвалив спеціяльний закон, на основі якого можна булоб гостро карати тих осіб, які без дозволу уряду шрубують вгору ціни. В останніх місяцях на ріжних торговельних ділянках слідна тенденція до підвишки цін. Головний директор контролі цін пробував спинити зріст цін, але стрінув опір з боку компаній. Щоб здержати ці інфляційні тенденції президент домагається від конґресу згаданого закону.

ЯПОНІЯ ДАЛІ ВАГАЄТЬСЯ

ТОКИО. — Уряд і військові та морські круги ще далі студіюють вплив німецько-російської війни на Японію.

Уряд видимо добре свідомий далекосяглих наслідків цеї війни на економічне, політичне й військове положення Японії, але не може зміркувати, яку політику відограє Америка.

Дві японські газети подали вістку про наближаючийся пакт між Злученими Державами, Анґлією й Китаєм.

БАГАТО ВОЄННИХ УТІКАЧІВ У ЯПОНІЇ

До Японії приїзджає тепер з ріжних країв Азії багато воєнних втікачів.

Багато з них приїзджає з Росії. Їдуть вони з Німеччини і окупованих Німеччиною країв. З Китаю й інших країв південно-східної Азії прибуває сюди багато німців. Є теж велике число жидів.

ІТАЛІЯ НАЦЬКОВУЄ ЯПОНІЮ ПРОТИ АМЕРИКИ Й РОСІЇ

РИМ. — „Джорнале д'Італія" містить статтю італійського адмірала Дучі, що завзиває Японію виступити з війною проти Росії й не допустити до того, щоб Злучені Держави захопили остров Сахалін і Камчатку.

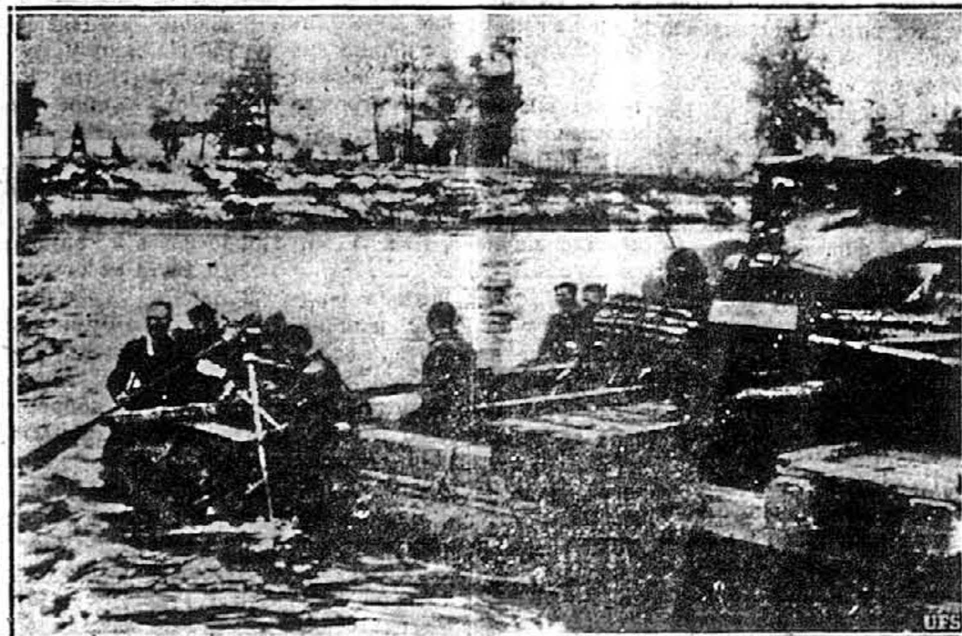
ФРАНЦІЯ ЗБИРАЄТЬСЯ ПОКИДАТИ СИРІЮ

АНКАРА (ТУРЕЧЧИНА). — Турецький уряд дістав вістки з певного джерела, що французький уряд задумує відтягнути зо Сирії французькі війська, що начисляють 20,000 жовнірів.

До Туреччини прибула спеціяльна військова місія, що має обговорити з турецьким урядом способи переведення пляну евакуації французів зо Сирії. Тимчасом британські війська посуваються далі вглиб Сирії. Вони поступили вже на 50 миль на північ від Дамаску. Британська фльота обстрілює дороги, що ведуть до Бейруту.

ЗРІСТ ПРОТИБРИТІЙСЬКИХ НАСТРОЇВ В ЕСПАНІЇ

МАДРИД. — Еспанський уряд далі заявляє, що вся Еспанія аж палиться приступити до війни проти Росії, а тимчасом ґазети виступають щораз гостріше проти Великої Британії. Вони винують її за недостачу ґазоліни для автомобілів.

ПЕРЕПРАВЛЯЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ РІКУ.—Німецька світлина, що, мовляв, представляє перехід німецьких моторизованих частин через ріку десь на східньому фронті. Каже редакція цих світлин далі, що здинамітовані мости не здержують наступу німецької армії.

ФІНЛЯНДІЯ СТАЄ З НІМЕЧЧИНОЮ ПРОТИ РОСІЇ

ГЕЛЬСІНКІ (Фінляндія). — Президент Фінляндії Рісто Рити повідомив радіом фінів, що фінський уряд рішився виповісти війну Росії.

Президент Фінляндії не вжив самого вислову про виповідження війни, але суть його промови не лишала найменшого сумніву, що він мав це на думці, коли він говорив про відповідь Фінляндії на „брутальні міри проти Фінляндії". Він додав: „Ми тепер не самі. Велика Німеччина, під проводом її великого геніяльного провідника, фірера райху Гітлєра, рішилася повести війну проти совєтів, а інші народи рішили приступити до Німеччини". Тепер, говорив він далі, Росія має великий фронт, що розтягається від Білого до Чорного моря. Він закінчив свою промову словами: „Ми будемо боротися за волю нашого краю й за віру наших батьків".

Незадовго після цього на фінську столицю налетіли совєтські літаки й скинули на неї велике число бомб.

Потім совєтське радіо з Москви закидало фінському урядові, що він дозволив уживати фінської території як бази для нападів німецьких літаків на Кронштадт й Ленінґрад.

НІМЦІ ХВАЛЯТЬСЯ ЗАГАЛЬНО ПЕРЕМОГАМИ.

БЕРЛІН. — Офіціяльний комунікат головної команди німецької армії в четвер ще далі подає загально про свої великі перемоги проти Росії, але не подає про це ніяких одробиць.

Німецькі ґазети питаються, чому російський премієр Сталін не подав своїм підданим вістки про виповідження війни й чому ні російське [illegible] російська преса від вибуху війни не згадує [illegible]

НІМЦІ ПРОРВАЛИ ФРОНТ У НАПРЯМІ МІНСЬКА.

БЕРН (Швайцарія). — Виходить ясно з російських офіціяльних рапортів, що німецькі війська посунулися далеко в російську територію в напрямі Мінськ.

Мінськ, столиця Білої Руси, має велике стратеґічне значіння як важний комунікаційний пункт, бо в ньому сходяться важні залізничі шляхи.

Російські донесення говорять далі про поважні бої між відділами панцирних повзів в околиці Луцька, на полудне від пінських болот.

Завзяті бої йдуть теж далі на полудне в околиці Львова й Перемешля, також ще далі на полудневий схід здовж ріки Прута.

АНГЛІЙЦІ БОМБАРДУЮТЬ КІЛЬ.

ЛОНДОН. — Британські бомбовики бомбардували сильно в ночі німецькі порти Кіль і Бремен, а в день німецькі бази в Франції.

Брак ближчих вісток про ці рейди пояснюють тим, що останніми часами німці псують радіові програми англійців, а англійці радіові програми німців.

„АДМІРАЛ ШЕР" ВЕРНУВСЯ ДОМІВ.

БЕРЛІН. — Німецька адміраліція подає, що німецький воєнний корабель „Адмірал Шер" вернувся до свого порту по довгій подорожі по південному й північному Атлянтику, де мовляв він затопив багато англійських кораблів.

Про „Адмірала Шера" доносили анґлійці, що він затоплений.

ЗНОВУ БИТВИ КОЛО ТОБРУКА.

КАЙРО (Єгипет). — Обложений німцями британський гарнізон у Тобруку зробив уже третій випад зо своїх позицій на німецькі й, як каже британський комунікат, поправив значно своє положення.

В атаці брали участь повзи й піхота.

РУМУНІЯ ЗАГОСТРЮЄ ВОЄННИЙ СТАН.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Румунський уряд поробив заходи, щоб населення придержувалося строго приписів про поведінку підчас повітряних рейдів.

Наприклад тим, що на гук сиренового сиґналу про наближаючийся рейд не спішать до протирейдових схоронищ, грозиться карою вязниці від 6 місяців до 5 літ.

БРИТІЙСЬКІ КОМУНІСТИ ЗМІНЯЮТЬ ПОЛІТИКУ.

ЛОНДОН. — Від вибуху російсько-німецької війни британська комуністична партія відступила від своєї пацифістичної політики й заявилася за повну піддержку воєнної продукції.

МАДЯРЩИНА ПРОТИ ВОРОЖОЇ ПРОПАГАНДИ.

БУДАПЕШТ (Мадярщина). — Мадярська поліція арештувала 12 осіб, котрим закидується ширення непокоячих вісток. Мовляв, це є ворожа пропаґанда, вимірена проти армії.

Уряд заповідає люту розправу з арештованими й закликає населення до осторожности перед невідповідальними поголосками.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

A Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

ВІЙНА, ҐАЗЕТА Й ПРАВДА

Війна створила для часописного діла такі спеціяльні умовини, що багато ґазет виступає перед читачами з постійними дискусіями про становище ґазети серед цих умовин. Заставляють їх зрештою до того інколи голоси самих читачів, що підносять до ґазет переріжні претенсії й жалі.

На скільки можна судити з цих ґазетних відкликів, одною з головних претенсій читачів американських часописей є справа ілюстрацій. Жалуються вони видно передовсім на те, що ці ілюстрації є дуже односторонні. Головно від початку німецької війни проти Росії гніваються читачі на те, що ґазети дають передовсім німецькі світлини. Ще до вибуху цеї війни ми чули завваги від кількох читачів про поміщування польських світлин. Відповідь, яку в тій справі дає своїм читачам поважна нюйорська ґазета „Таймс", являється немовби поясненням на всякі жалоби в тій справі.

Каже „Ню Йорк Таймс", що вона радо помістила би фотоґрафії з усіх сторін, якби їх лише мала. Коли читачі нарікають на те, що фотоґрафії переважно походять від німців, то вони повинні памятати, що російська сторона могла би теж брати фото[illegible] з фронту й розсилати їх, якби лише захо[illegible] російських фотоґрафій нема, то це лише тому, що російська армія не подбала за наладження фотоґрафічних відділів так, як за це подбали німці, в котрих „фотоґрафічний корпус іде до бою разом з армією", а потім чимскорше ці фотоґрафії по світу розсилає.

Попри пояснення цеї справи осібною статтею варта ще підмітити практику, що її в тій справі завели майже всі поважні ґазети. З огляду на те, що фотоґрафії нині не походять від ґазетярів даної ґазети, але від військових фотоґрафів воюючих сторін, то ці фотоґрафії все представляють справу з боку, прихильного для тої сторони, що фотоґрафію здіймала й розсилала. Отже читач, глядячи на таку фотоґрафію, повинен все памятати на цю умовину. Він повинен згори це знати й не даватися керувати чутєвому враженні, яке вона викликує за наміром воєнних пропаґандистів. Буває інколи й таке, що фотоґрафія зовсім фальшиво підписана. З цим наміром остеретти читачів перед такою оманою шануючі себе й своїх читачів ґазети подають виразно при кожній світлині, з якого жерела вона походить. Подавши жерело, ґазета припускає, що шукаючий правди читач усе самий найде, або в якому зглядi дана світлина могла пробрехатися або висвітлювати справу на користь одної інтересованої сторони.

ІДЕОЛЬОҐІЯ І ЗАГРАНИЧНА ПОЛІТИКА

Впродовж довгих літ ми постійно повторяли, що ідеольоґія і заграднична політика це дві окремі справи. Коли хтось приймає фашистівський, демократичний, соціялістичний, монархічний, чи якийсь інший світогляд, це ще не значить, що він мусить зараз симпатизувати з созвучними чужими демократичними, фашистівськими, соціялістичними, чи монархічними краями. Також коли хтось відступає від якоїсь ідеольоґії, це ще зовсім не значить, що він відступає відразу від тих країв, з якими перед тим симпатизував. Можна бути вірним одній ідеольоґії, а бути змінливим, коли ходить про співпрацю з чужими народами. Або навпаки, можна змінювати свій власний погляд на який суспільний лад, а проте держатись постійно одної лінії в заграничній політиці.

Ми це підкресляли багато разів і кожний раз давали нові докази з біжучих міжнародних подій. Проте ті наявні докази не всіх переконували.

До найновіших і дуже яскравих доказів, що ідеольоґія таки не грає ролі в міжнародній політиці, є нинішні заяви ріжних державних мужів, у звязку з націстично - большевицькою війною. Ці заяви вже такі виразні, що годі їх комунебудь заперечити. Ось англійський премієр Чорчіл про німецько - советську війну сказав таке: „Ніхто не був більш послідовним противником комунізму за останніх 25 літ, як я. Тепер я не відтягаю ні одного слова з того, що я сказав. Але все це зникає перед тим образом, який отсе розвивається". А цей образ, як його далі описує Чорчіл, заключається в тім, що німці прямують до панування над світом. Німецька раса хоче запанувати над іншими расами і накинути іншим свою волю. В обличчі цеї небезпеки треба забути про ріжницю в ідеольоґії, в суспільних устроях, а треба боротись проти тої сили, що хоче запанувати над світом.

Точнісько те саме говорить Антоні Іден, британський міністер закордонних справ. В британськім парляменті дня 24. червня ц. р. він сказав: „Ми все ненавиділи большевицьку ідеольоґію. Політичні системи Великої Британії і Росії є противні. Але це не може і не сміє затемнити дійсности, яка стоїть перед нами". А ця дійсність така, як її вже змалював Чорчіл: Німеччина хоче здобути домінацію над світом! Вслід за тим Іден офіційно приняв Совети як союзника Британії.

Подібне говорять і американські державні мужі. Підсекретар стейту Сомнер Велес в імені Америки заяви: „Цей уряд нераз заявляв, а також президент в своїх публичних виступах говорив, що Злучені Держави уважають, що свобода віри в Бога так, як людям диктує їх сумління, є великим і основним правом всіх народів. Цього права відмовлено народам під націстичним і советським правлінням. Для американського народу ця і інші засади та доктріни комуністичної диктатури є так само неприємливі і чужі, як засади та доктрини націзму. Ні один рід цього насильного панування над іншими не може мати тепер, чи в будучім, якої небудь піддержки чи прихильности в способі життя і в правлячій системі американського народу. Але безпосереднім питанням, яке виринає перед американським народом є це — чи плян підбиття світу, плян жорстокого і брутального поневолення всіх народів, в ціли остаточного знищення й тих вільних демократій, які Гітлер тепер розпучливо намагається знищити — чи той плян має бути успішно здержаний й ударемнений?"

Ці слова найвизначніших мужів двох найбільших світових демократій найвиразніше говорять, що ідеольоґія, внутрішний суспільний устрій і заграднична політика це дві зовсім окремі справи. Це далі найвиразніше доказує, що погляди деяких наших ідеольоґів, які хочуть ділити кожний край, кожну націю, в тім і українську, на „добру" і „лиху"; та які радять звязуватись „добрій" половині своєї нації „з добрими половинами" чужих націй, аби в той спосіб запровадити на світі одну справедливу систему, є наївністю.

АМЕРИКА ВІДКЛИКАЄ СВОЇХ ГРОМАДЯН З РОСІЇ

МОСКВА. — Американський амбасадор Стейнгард повідомив американського письменника Ерскина Колдвела, що тепер перебуває в Сочах, на Кавказі, що він радить усім американцям, що тепер перебувають у Росії, а не мають там пильного бизнесу, щоб вони негайно виїхали з Росії.

ЧОГО НЕ МОЖНА ЗАБУТИ

СССР попав у воєнний конфлікт з другою европейською диктатурою. Тепер буде можна пізнати, наскільки вкорінився большевизм в Росії, який він сильний і яка є справжня вартість большевицької науки і моралі. Та покищо добре пригадати собі хоч деякі дати щодо цього, як большевики прийшли до влади і як панували.

Ось як представляється хронольоґічний порядок важніших подій, що мали місце від упадку царату в Росії:

Березень 1917: О. Керенський разом з „советами робітничих, селянських та військових депутатів" доконує перевороту та арештовує родину Романових.

Липень 1917: По намаганні вицофатися звійни та лишити самих аліянтів у боротьбі з Центральними Державами, Тимчасове Правительство робить нову офензиву проти австрійсько - німецької армії на Україні, яка цілковито проваюється.

Жовтень 1917: Совети під проводом Л. Троцького доконують перевороту і поваллюючи Керенського встановляють владу советів.

Листопад 6, 1917: Керенський намагається при помочі ґенералів з фронту викинути Троцького та Леніна з Петербурга, що йому не вдається.

Грудень 1917: Троцький починає переговорювати про мир з німецькими та австрійськими представниками в Бересті Литовському.

Лютень 1918: Україна підписує сепаратний мир з Центральними Державами в Берестю Литовському.

Березень 4, 1918: Большевики підписують мир з Центральними Державами та визнають незалежність України.

Липень 1918: Проти-большевицькі елементи вбивають німецького амбасадора Мірбаха в Києві та викликують проти-большевицьке повстання, яке кінчиться цілковитим розгромом реакційних московських елементів.

Липень 1918: Чесько - білоґвардійський марш в Сибір. Війна большевиків з українською владою в Україні.

Серпень 1918: Англійці роблять десант своїх військ з Чорного моря. Американські та японські війська також висаджуються на російській території.

1918—1920: Ленін кермує новою комуністичною Росією. Росія підбиває Україну. Совети запроваджують безбожницьку систему.

Березень 1920: Совети нападають на Польщу, але поляки, піддержані С. Петлюрою та французами, викидають большевиків.

1921—1927: Ленін впровадив т. зв. НЕП — Нову Економічну Політику. Величезний голод винищує міліони селян в Україні. Американська допомогова акція відживляла 10,000,000 советських горожан.

Липень 1923: Проголошено конституцію СССР в Москві.

Січень 1924: Помер Ленін. Сталін та Троцький почали боротьбу за керму комуністичної Росії.

Лютень 1924: Велика Британія визнала Советський Союз Соціялістичних Республик.

1928—1932: Сталін, назвавши Троцького „зрадником", проганяє його та вводить в життя „пятирічний плян соціялістичного будівництва".

Літо 1929: Насильна колективізація України та Північного Кавказу. Тисячі українських селян депортовано в Сибір та Соловки за упір в колективізації.

Весна 1930: В Харкові відбувається величезний процес „СВУ" — цебто „Спілки Визволення України", в якому головними обвинуваченими є українські вчені, письменники та поети на чолі з головою ВУАН (Все-Української Академії Наук) проф. М. Грушевським та проф. С. Єфремовим.

1932—1933: Масовий голод в Україні та Білорусі, в якому гине понад 5 міліонів людей.

Літо 1933: Самогубство найбільшого українського письменника Советської України, Миколи Хвильового, який хотів тим кроком звернути увагу українців на небезпечний курс політики, який повзяла Москва у відношенні до України.

1934: Самогубство Миколи Скрипника, народнього комісаря освіти УССР, на знак протесту проти русифікаційної політики Москви в Україні. Вбивство Кірова та масові розстріли українських та московських комуністів. Кріваве панування Постишева на Україні.

1937—1938: Сталін перепроваджує кріваві чистки, в яких гинуть сотки таких високих військових як маршал Тугачевський, Гамарник, Путна, та цілий ряд партійців як Бухарін, Пятаков, Риков і ін. Самогубство премієра України, Панаса Любченка у вересні 1937 р.

Вересень 14, 1939: Большевицька армія занимає Західню Україну та Білорусь.

Листопад 13, 1939: Москва впроваджує свої війська до Естонії, Латвії та Литви.

Листопад 30, 1939: СССР нападає на Фінляндію.

Весна 1940: Совети забирають українську Басарабію та Північну Буковину від Румунії.

Червень 17, 1940: Москва окупувала Естонію, Латвію та Литву, виарештовуючи державних діячів та депортуючи їх в глиб Росії або вистрілюючи.

1941: Москва та Японія підписують пакт ненападу на пять літ.

Червень 22, 1941: Німеччина виповідає війну Советському Союзові.

НАВІТЬ БОЛЬШЕВИКИ МУСЯТЬ ПРАЦЮВАТИ!

„Ізвестія" висловлюють в числі з 13. травня в статті затитулованій „Інтереси держави і батьківщини понад все" такі повчальні думки:

„Не можна уважати добрим большевиком того, хто лише справно платить вкладки до партії і професійної спілки, ходить ретельно на партійні й професійні збори, а разом з тим порушує карність в підприємстві, не виконує норм, зле кермує своїм відділом у фабриці, легкодушно ставиться до доручень партії і уряду... З людьми, які не виконують рішень партії і уряду, порушують партійну і державну дисципліни, треба боротися твердо і рішучо. А такі люди у нас є ще і в господарськім, і в советськім і в партійнім апараті, і це служить причиною багатьох хиб і браків в праці..." Приклади, розуміється з України: „Новокраматорські варстати мали постачити устаткування для блюмінґа, який мав би розпочати працю в третім кварталі цього року, а замість цього [illegible] тували частини станків, які мають працювати в 1942 р., бо виконати це замовлення було лекше, не числячись з потребами держави. Такі хиби трапляються і в інших підприємствах наркомату тяжкого промислу. Невпорядкованість і легкодушне ставлення до заряджень спостерігається і в деяких інших наркоматах. Бувають у нас і такі працівники, що виявляють щедрість коштом держави. А деякі бухгальтери замісць боротися проти таких порушень закону самі ще помогають непорядним господарникам затерти сліди своїх злочинів..."

Отже самими карами карности не запровадити і галапасів працювати навчити не дасться.

ІВАН ГОРИШІВСЬКИЙ.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ

(ПЛЯН МАЙСТРА ДМИТРА)

Історична картина з життя львівського братства в XVII. в.

(18)

— Там на горбочку, Манастирець зветься, пан такий живе. Передримiський зветься. — все з купцями зачіпається. Це він, мабуть, рогачку поклав. Не пропустить без мита. Треба вважати, чи засідки якої нема. Він і стріляти знає. До рушниць пороху підсипте, але без куль, — дав знак купцям Олекса.

Добре догадувався досвідчений фірман. Щойно виїхали з яру, а тут — бах-бах — з моздіря вистрілило. І зза корчів на табор юрба біжить, хтось голосно приказує:

— Бийте їх, беріть, вяжіть!

Проти табору ціле військо вибігло. Алеж бо військо! Попереду кілька ніби справді вояків, у однакових жупанах, у високих чоботях, у добрих кучмах, — з шаблями біжать. За ними всяка збиранина, — підпанки якісь порозхристувані, міщан пару, селяни в білих свитках, у личаках, голодранці, худопахолки всякі. З ціпами, з дрючками, з ломаками звичайними... Крик такий, що на ввесь ліс луна іде. Але не дуже хоробро йдуть, за пеньками ховаються. А позаду за ними пан їх видко підохочує, на ціле горло дереться:

— Бийте їх, рубайте, коліть!

А десь ізза горбочка час-від-часу моздір вистрілить, — та не на ворога, а так для гуку й постраху.

Купці скоренько при возах упорядкувалися, Дмитро дав знак, — і всі на юрбу випалили. Самим порохом стріляли, бо ніяково християн кулями мордувати. Почувся вистріл, — пішов гук далеко. Напасники відразу стали, не сподівалися, видно, такого привитання. Кілька на землю впало, — від страху самого; інші зверещали й давай утікати. Купці вдруге випалили, — знову крик, і вже хороброго війська не видко, пятами понакивало. Тільки позаду старший їх шкутильгає, кричить за ними, шаблею завертає своє військо й сам утікає. Але чи ногу собі скрутив, чи тяжко був одягнутий, позаду за іншими залишився. Сміються купці. А Дмитро до фірманів:

— Ану, хлопці, скочте, зловіть його. Побачимо, хто це з нами баталію [20]) починав.

Поскочило кілька парубків, дігнати панка. Голіруч кинулися на нього, шаблю відібрали, ведуть його, — не ведуть, а несуть, бо йти не може.

Молодий пан, дрібного зросту, миршавенький; на грудях панцир, то й тяжко йому бігти, а на ногу з природи налягає. Блідий такий, зіпрів, трясеться як осика.

Дмитро суворий вигляд прибрав, наказує панка перд себе привести. Розпитує, хто він, чого спокійних людей нападає, яким правом мито заводить. Ледви зі страху говорить пан Передримiський, зубами цокоче, виправдовується, як може.

— Ти знаєш, яка кара для розбійників, що купців на шляху грабають? На першій гиляці вішають! — погрожує караванбаша.

Плаче панок, проситься, з нужди це робив, з бідности, татари його знищили, господарство підупало, то й із мита заробити хотів. Всіма святими кленеться, що вже ніколи ніякого купця не рушить. Нехай пустять його на волю, не карають.

Накартав його Дмитро, вилаяв добре, шаблю забрав, гарапом погрозив. Пустили його вільно, — пропадай, бідо! Пошкутильгав до свого двора невдалий лицар...

У Камянці й Хотінні.

Табор переправився через Збруч, проїхав іще кільканацять горбів та річок і заїхав до Камянця.

Камяний це замок, великий, могутній. Річка Смотрич круто вється, обійшла довкола високий горб, — на цьому місці побудували замок. Яр річки глибокий, береги стрімкі, камяні, за найкращу фосу вистануть. Довкола замку високі мури й камяні башти, із стрільниць виглядають дула пушок. На самому татарському шляху стоїть Камянець, треба його добре боронити перед бісурманами.

Табор залишився на передмісті, до міста пішов Дмитро, Гордій та ще кілька купців. Попросилася й Гануся, бо деж такого міста не оглянути!

В Камянці громада міщан грецької віри була велика й багата. Місто вело широку торговлю на всі сторони: міщани жили в добробуті й у згоді. Кожна нація мала свою управу, своїх бурмистрів і свій суд, — одні другим у дорогу не влазили. Камянецьке братство радо витало гостей зі Львова, — давно вже не бувало тут братніх таборів. У добрий час виїхали львовяни, бо на Молдаві тепер ярмарок за ярмарком, ціни добрі, а львівський крам має добру славу. Камянчани знали, що як ціниться, й далі львовянам сякі поради та вказівки, — кудою їхати, де опришків стерегтися, де на драчки вважати, куди заїжджати.

Виїхав табор із Камянця, поїхав протертим шляхом, до Дністра, на Хотіння[21]). Дорога йшла горбками, безлюдними полями, гаями. Сіл бувало мало, десь часом у ярку яка оселя тулилася. Бушували тут часто татари, й жити було небезпечно. Хіба, що хто в війні з татарами козацького хліба шукав. Подорожні проїздили сюди зі страхом, бо довкола крутився усякий непевний народ.

Наші купці оглянули рушниці, табор їхав поволі, обережно. Сторожа сіла на коні й під проводом Гордія поїхала наперед.

Віхали в яр над річкою, проїхали якісь хащі, гай, знову їдуть чистим полем. Це вже степ справжній, неораний. Буйна тут трава, але гаряче сонце висушило її так, що тільки попіл залишився. На пустарі лише буряни всякі ростуть та перекотиполе пнається. Але спокійно скрізь, ніякого ворога не чути.

Аж ізгодом здалека якусь юрбу побачили. Підіхала сторожа розглянути, хто це. Стояли чумаки великим табором, з сіллю їхали. Чорні, засмалені, обідрані, в шапках усі, в гуньках; вози запряжені круторогими волами. Олекса й тут найшов знайомого, — чумацький отаман нераз із ним на цій дорозі здибався. Розпитався Олекса за новини, за дорогу, чи безпечна, — нічого поганого не було чувати: татари якось присіли, опришки являються рідко.

Поїхали далі. Проїхали ліс. На поляні паслося стадо серен, повтікали швидко, почувши людські голоси. Здалека десь зайшов запах диму, — хтось жив у лісі, чи, може, пристав відпочити. Але тихо було, ніякого голосу, ні згуку.

Виїхали з гаю, повіяло на них холодним свіжим подувом, — це вже Дністер недалеко.

(Дальше буде).

---

[20]) Баталія (французьке слово) — бійка.

[21]) Хотіння, знане більше під назвою Хотин, місто над Дністром — колишня турецька кріпость.

ПРОТОКОЛ з XX. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, що відбулась у Harrisburg, Pa., в днях 12-17 травня (May) 1941 р.

Дел. в. 175 завважує, що коли тяжко дістати для Союзу молодого організатора, то видно мусить в тому бути якась причина. Друга справа — чи нема таких орґанізаторів, що працюють для асекураційних компаній і для Союзу, себто на два боки? Д. Галичин відповідає, що молодий чоловік, що хоче заниматися асекураційним бизнесом, іде скорше до американської компанії тому, бо він там знаходить далеко ширше поле для праці. Бо там він може орґанізувати всіх, а в нас є обмеження, що можна приймати лиш славян, або посвоячених з ними. Та в практиці, славяни мають свої орґанізації, а тому такому орґанізаторові залишаються лиш люди українського походження. Щодо другого запиту, то заявляє, що не знає про таких орґанізаторів, що працювалиб на оба боки. Дел. в. 216 заявляє, що справа, про яку він хотів питати, вже вияснена і він резиґнує з голосу. Дел. в. 317 запитує, відколи впроваджено обовязок виповнювати просьби на запомогу, чи стипендію на спеціяльних блянкетах? Д. Галичин відповідає, що вже на минулій конвенції рішено це зробити. Так постановляє також статут. Дел. в. 147 говорить, що добре булоб, якби ці орґанізатори, що так легкодушно марнують аплікації, виповнюючи їх тим особам, які не бажають вступити до Союзу, перестали так робити, бо це витрата гроша. Д. Ґаличин відповідає, що це слушна заввага.

Дел. в. 292 резиґнує з голосу. Дел. в. 133 піддає думку, щоб зарадити якось справі суспендування членів. Д. Галичин відповідає, що ця справа належить до черґової точки „нового бизнесу".

Дел. в. 230 ставить внесок на уділення вотум довіря. Піддержують дел. вв. 130, 358, 361, 1, 158. Внесок перейшов одноголосно. Тут перервано наради, в годині 12 в полудне, а голова Пізнак закликав усіх, щоб йшли перед капітоль в 1-ій годині до збірної фотографії.

В год. 1:45 попол. розпочато пополудневі наради. Голова Пізнак відчитав телеграми і привіти від таких осіб і орґанізацій: 339 відділ У. Н. С. в Філядельфії, Па.; 331 в. У. Н. С. Милвил, Н. Дж.; 204 в. У. Н. С. Ню Йорк, Н. Й.; 212 і 56 відділи У. Н. С. з Гвілінґ, В. Ва.; 247 в. У. Н. С. братство св. Хрестителя, Вилминґтон, Дел.; Привіт з укр. парохій в Вилминґтон, Дел.; 348 в. У. Н. С., тов. ім. Ольги Басараб, Йонґставн, О.; Привіт від трьох українських студентів з Олифант, Па., перебуваючих в Вашинґтоні; 373 жіночий відділ У. Н. С. з Сейнт Луїс, Мо.; Привіт від комітету помочи полоненим в Швайцарії. Дм. Захарчук з Нортґемптон, Па., прислав поезію, зложену з нагоди конвенції У. Н. С.

Приступлено до дальших нарад. Взято під дискусію звіт гол. фінансового секретара-касієра Романа Слободяна. Зголосились до слова дел. таких відділів: 315, 219, 371, 62, 20, 94, 234, 42, 121, 194, 336, 23, 367, 200, 206, 345, 281, 43, 44, 86, 74, 147, 39, 316, 317, 158, 51, 102, 274, 247, 53, 213, 311, 156, 175, 185.

Дел. в. 325 запитує, чи Союз віддавна держить гроші в Ню Джерзі Тайтел Ґеренті Трост Ко., в якім заморожено більшу суму Союзових грошей? Також питає, хто оцінював союзові доми і реальности? Р. Слободян відповідає, що Союз мав у тім банку свої депозити вже коло 30 років. У часі замороження банку, Союз мав там пять ріжних депозитів, разом на суму $21,689.75. З того можна дістати зараз $5,000, бо цю суму ручить держава. Щодо решти суми, то тепер іще не можна сказати, скільки дістане орґанізація. Оцінку реальностей У. Н. Союзу переводили дві великі американські фірми.

Дел. в. 64 домагається, щоб не ставити запитів окремо, а тільки відразу разом всі запити й опісля не давати додатково голосу. Голова взяв це під увагу. Дел. відділу 219 питає, які морґеджі є на реальностях в Нюарку, зокрема скільки виносить морґедж на Перфект Лондрі Ко. Р. Слободян відповідає, що в Нюарку є 9 морґеджів на суму коло $95,000, в тім залишилось ще морґеджу $21,900 на Перфект Ландрі Ко. Те підприємство мало морґеджу на суму $43,000, але $21,100 вже сплатило. Це одно з кращих морґеджових инвестицій У. Н. С.

Дел. в. 371 запитує, що представляє собою позиція в звіті, під назвою „кошти подорожі і репрезентації"? Р. Слободян відповідає, що це видатки на подорож всіх головних урядників У. Н. Союзу, та розходи звязані з тими подорожами.

Дел. в. 62 твердить, що Союз стратив давніше коло пів міліона долярів на реальностях. Р. Слободян відповідає, що це не так, бо такої втрати не було. Правда, що в часах депресії власники деяких реальностей не заплатили відсотків від морґеджів,, або знова податків. Та це було звичайне явище в часах депресії, і не тільки Союз, але всі подібні інституції, а також і приватні люди мали такі самі або відносно й більші втрати. Назагал гріш вложений в реальностях приніс Союзові в останніх чотирох роках коло 4.65%. Гріш, коли приносить понад 4% зарібку, вважається доброю інвестицією.

Дел. в. 62 А. Пашук питає, чи правда це, що один контрактор в Філядельфії подав до У. Н. Союзу оферту на направу У. Н. Дому в Філядельфії, який є в руках У. Н. С., і в тій оферті годився за $700 перевести поправки в домі? Та Союз відкинув ту оферту, а дав направку братови Р. Слободяна, С. Слободянові і то за більшу суму? Р. Слободян відповідає, що це неправда. Перше за все, його брат С. Слободян не є ніяким контрактором, а тому не міг подавати ніякої оферти. По друге, в тім домі не треба було аж таких контрактових направок. Це були звичайні направки, які виконали місцеві робітники, за одну третину тої ціни, яку був подав згаданий контрактор.

М. Мурашко забрав слово і сказав, що А. Пашук мабуть мав на увазі ті часи депресії, коли реальности дійсно поспадали на ціні і була на них значна страта. Цю страту ми відчуваємо до нині. Але вже від чотирьох останніх літ справа зовсім направилась і доми виплачуються, а ренти зростають. Що до справи контрактора і роботи в У. Н. Домі в Філядельфії, то дійсно контрактор зробив був оферту на направу. Але там не треба було аж таких поважних поправок. Свої люди поробили ті направки і за менші гроші.

Дел. в. 20 запитує, чому так довго забирає, щоб Союз виплатив посмертне? Р. Слободян відповідає, що це перший раз він чує скаргу, що на виплату посмертного треба довго чекати. Союз завжди виплачує скоро посмертне. Лиш у тім випадку він здержує виплату посмертного, коли є якісь леґальні перешкоди, або сумніви щодо того кому те посмертне треба виплатити. Дел. в. 239, д-р Ґалан запитує, чи можливо в найближчому часі продати реальности, хочби зо стратою? Р. Слободян відповідає, що це булоб недоцільно випродувати зовсім реальности, а ще й до того зо стратою, головно тепер, коли є поважні побоювання інфляції. В часі інфляції одинокою вартісною інвестицією залишаються власне реальности. Крім того, ціна на реальности дещо зростає, і є надія, що можна буде їх продати по відповідній ціні.

Дел. в. 42 запитує, чи Союз рахує відсотки від відсотків за позички, затягнені членами на грамоти? Р. Слободян відповідає, що відсотки від відсотків дочисляється до суми позичок тоді, коли член не сплачує довший час відсотків від затягненої позички.

Дел. в. 121 ставить такі запити: Чому є дві позиції в платнях помічним силам? Де втягнено тих $800, які виплачено д-рові Мишузі, коли він був в Европі? Р. Слободян відповідає, що дві позиції є тому, бо є два департаменти, молодечий і старший, які потребують відповідної адміністрації і коштів. Видаток $800 є зачислений до рубрики „кошти подорожі і репрезентації". Дел. в. 194 питає, хто робить оцінку грамот? Чи та оцінка в усіх стейтах однакова? Чи є можливість щадити на помічних силах? Чи є можливість вкоротити кошти репрезентації? Чи є такий податок „федеральний податок за робітників", як зазначено в звіті. Р. Слободян, відповідає, що оцінку грамот робить від 1914 року акчуарій Союзу Л. Дж. Вулф. Його оцінку приймають по всіх стейтах в Америці, а також у Канаді. Помічні сили конечні тому, бо Союз зростає. Він зріс за чотири роки на 25% в членах, а 32% в майні. Тимсамим праця в головній канцелярії мусить збільшуватися. Тої праці є тепер стільки, що власне треба буде брати ще більше помічних сил. Теперішні сили не є платні аж так, щоб можна було їм обтинати платні. Щодо коштів репрезентації, то вони йшли на покриття ріжних поїздок всіх головних урядників, до контрольорів і радних включно. Урядники мусіли їздити по ріжних місцевостях і особистим контактом побуджувати діяльність в орґанізації. Це давало добрі наслідки. Добре булоб збільшити ті поїздки. Федеральний податок за робітників є, це сошіел секюриті.

Дел. в. 336 резиґнує з голосу. Також делеґат в. 23. Дел. в. 367 запитує, чому всі позиції в звіті подано по українськи, а одну таки залишено по анґлійськи, а саме „континджент фонд"? Р. Слободян відповідає, що нераз тяжко знайти технічної української назви. Багато технічних назв ми вже приняли і уважаємо за свої. Деякі ще звучать нам чужо. Дел. в. 200 питає, які відсотки побирає колектор рентів від того, що сколектує? Голова Пізнак зазначує, що це вже відповіджено. Р. Слободян таки відповідає на те питання і каже, що колектор, хоч є „рієлестейт аґентом" і має свій офіс, одначе бере по 2%, себто значно менше, ніж інші того року аґенти.

Дел. в. 206 резиґнує зо слова. Дел. в. 345 каже, що в звіті є суми заплачені Союзом за направки машин в друкарни. Таж друкарня є під зарядом видавничої корпорації? Р. Слободян відповідає, що друкарня далі залишається власністю Союзу, за ню Союз від корпорації побирає рент і тому мусить поважніші направки машин сам покривати. Також, коли треба булоб купити нові машини, це мусів би зробити Союз. Дел. в. 45 резиґнує з голосу. Дел. в. 44 запитує, чи конче треба з головної канцелярії Союзу посилати повідомлення про плачення відсотків від позичок на грамотах? Р. Слободян каже, що треба. Дел. в. 86 запитує, з якого фонду доплачує Союз до місячних вкладок членів Згоди Братств, яке злучилося зо Союзом? Також запитує, чому будинок Згоди Братств в Олифант, Па., не оплачується? І хто є тим студентом з Олифанту, що дістав стипендію? Р. Слободян: — Доплату до вкладок покривається з фонду Згоди Братств. Щодо дому, то він таки не оплачується, бо льокатори платять малі ренти. Але є надія, що буде краще. Студент, який дістав стипендію, називається Тарас.

Дел. в. 74 резиґнує зо слова. Також делеґати відділів 147 і 39. Дел. від. 316 питає, чому запомоговий фонд так змінюється і одного року більший, другого менший? На які видавництва Обєднання дав Союз гроші? Скільки коштувала злука Згоди Братств? Р. Слободян відповідає, що запомоговий фонд змінюється тому, бо не все йдуть однакові запотребування на запомоги. Коли виплачено більше на запомоги, він маліє. Союз спомагав видавництва анґлійською мовою, про Шевченка, Франка і т. п. Злука коштувала коло $5,500, в чім сама почта $3,000. Дел. в. 317 запитує, чому йому відослано $12, які він післав до головної канцелярії У. Н. С., як належитість за відсотки? В тій посилці бракувало лиш сім центів. Невже така мала сума може бути причиною відсилки? Р. Слободян каже, що сума 7 центів сама собою незначна. Але там, де орудують грубими сумами і де все мусить щодо цента рівнатись, навіть сім центів відграє ролю. Такої точности вимагає діловодство. Дел. в. 51 запитує, які відсотки за вложені гроші дають банки? Р. Слободян каже, що малі, бо всього 1%, а від більших сум взагалі не платять нічого. Делеґати в. 102 і 274 резиґнують зо слова. Дел. в. 53 запитує, яка є оцінка Союзових грамот? Р. Слободян відповідає, що 154.9. Дел. 213 відтягає голос. Дел. в. 211 запитує, яка оплата за лайсенс в тім стейті, що має один, або два відділи, а в тім, що має сто? Р. Слободян відповідає, що однакова, одначе лайсенсу потрібно всюди, де тільки Союз робить бизнес, бо цього вимагає закон. Дел. в. 175 питає, чому Союз держить стільки готівки? Р. Слободян відповідає, що відносно це не багато. Інші держать ще більше. Дел. в. 158 резиґнує з голосу. Те саме зробив дел. в. 185. Дел. в. 96 запитує, чому Союз не вкладає грошей і по інших банках, зокрема в Пітсбурґу? Р. Слободян відповідає, що інтерес орґанізації вимагає держати гроші в найбільших і найпевніших банках, поблизько осідку головної канцелярії. Дел. Ю. Павчак від. 158 ставить внесок, піддержаний відділами 130, 120, 325, 234, 33 і 63, щоб уділити вотум довіря. Внесок перейшов одноголосно.

Приступлено над звітом контрольної комісії. Відповідав за цілу комісію її голова Д. Капітула. До дискусії зголосились такі делеґати: 292, 325, 293, 316, 155, 363, 332, 361.

Голова Пізнак накликає до порядку. Також дел. від. 282 завважує, що час дорогий. Дел. в. 325 питає, чи контрольна комісія бачила ті три контракти, які заключив Союз з Українською Пресовою і Книжковою Спілкою? Капітула відповідає, що бачила, переглядала і одобрила. Дел. в. 293 резиґнує з голосу. Дел. в. 316 питає, що значить в звіті позиція, де кажеться, що не виплачено сім посмертних? Хіба хтось зрікся посмертного? Д. Капітула відповідає, що не виплачено сім посмертних запомог тому, бо нема всіх документів, яких потрібно при таких виплатах, або є правні перешкоди. Дел. в. 155 питає, до кого властиво належить фонд пок. С. Ядловського? Д. Капітула: — Цей фонд призначений для піддержки бідних студентів-ремісників з села родини покійного, або з близьких околиць. Дел. в. 363 питає, чи контрольна комісія також контролювала нагороди виплачувані орґанізаторам за орґанізовані члени? Капітула відповідає, що так. Дел. в. 332 питає, чи стейтова контроля взяла заплату за свою роботу. Капітула відповідає, що так, у висоті $915. Дел. в. 316 поставив внесок, піддержаний відділом 389 і 125, на уділення вотум довіря. Внесок перейшов одноголосно.

Приступлено до справоздання статутової комісії. Забрав слово голова цеї комісії д-р Ґалан і сказав, що статутова комісія покликана до життя екзекутивою У. Н. С., відбула своє засідання в домі Союзу в Джерзи Сіти, дня 5-го травня, с. р. та уконстатуувалася як слідує: д-р Володимир Ґалан, предсідник; Петро Кучма, секретар; Антін Маланчук та Іван Павловський як члени, від головного уряду — предсідник Микола Мурашко.

Статутова Комісія працювала 6 днів, і за цей час переглянула кожний параґраф статута.

Рівночасно статутова комісія переглянула 75 проектів, надісланих відділами, а піддані там думки втягнула як постанови статута, або предложить їх конвенції у формі ухвал і директив для будучої екзекутиви.

Думки, висказані в проектах на 20 Конвенцію У. Н. Союзу були такі:

1. Справа „Свободи": Відділення, вибір редакторів,, збільшення „Віклі", перенесення осідку до Ню Йорку.
2. Процент на позичках грамот, полекші старшим членам, дивіденди.
3. Видання календарів.
4. Злука наших допомогових орґанізацій. Створення окремого комітету.
5. Злука відділів по місцях. Бондування урядників, суспенза і втрати відділу.
6. Перенесення Союзу до Ню Йорку.
7. Справа Сиротинця. „Кемп" для молоді і дім для старців.
8. Назначення місця Конвенції.
9. Вибір уряду по стейтам, з молоді. Збільшення радних, відновлення уряду касієра.
10. Знесення звітів уряду на Конвенції.
11. Нагорода відділових урядників.
12. Орґанізатори їх платня і права.
13. Канадійські відділи і їх домагання.
14. Нові грамоти. „Добл індемніті".
15. Справа військових членів.
16. Справа стипендій.

Після цього д-р Ґалан відчитав проекти змін деяких параґрафів статуту. У першій мірі він запропонував зміну інкорпораційного цертифікату, і ця зміна має звучати так:

FIRST: The name or title of this corporation is UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION. INC.

The second sentence of the second paragraph shall be amended as follows:

"It shall also be the purpose and object of this corporation to provide a fund for the relief of disabled and destitute members, and families and dependents and to contract with the members to pay funeral expenses. death benefits, endowment benefits, annuity benefits and such other forms of insurance benefits as are legal for fraternal, beneficial associations to issue, under and pursuant to the laws of the State of New Jersey, and of any other state in which it is doing business, for such sum and under such conditions and in such manner as the rules or By-Laws from time to time by said Association may provide, thereby agreeing to pay said benefits to such persons or others as the By-Laws may provide. The rules and By-Laws regulating the payment of the funeral expenses and the benefits herein provided, as well as all other matters, may from time to time be amended, modified, enlarged and otherwise changed by a Convention of representatives of the members in the manner provided in the By-Laws and allowed by law."

Перед голосуванням над поданою тут зміною, до слова голоситься головний секретар Д. Ґаличин і дає вияснення щодо цеї зміни. У теперішнім інкорпораційнім цертифікаті, каже він, нема ніякої згадки про те, що Союз має право видавати ріжного роду грамоти. А маючи на увазі, що Союз запроваджує тепер щораз то більше родів обезпечення, то асекураційний департамент стейту Пенсилванії звернув нам увагу, що власне треба в тому дусі змінити інкорпораційний цертифікат.

Делеґат від. 204 М. Близнак ставить внесення, а попирають його делеґати відділів 5, 107, 120, 127 і 130, щоб приняти пропоновану зміну інкорпораційного цертифікату. Внесення перейшло одноголосно.

Далі д-р Ґалан запропонував зміну назви титулів „головного рекордового секретара", на „головного секретара", а „головного фінансового секретара і касієра", на „головного касієра". Цей внесок формально поставив дел. в. 168, а піддержали його дел. вв. 343, 20, 177, 106, 8. Перед внеском розвинулась дискусія, в якій дел. від. 208 хоче ближчих пояснень. Не буде більше фінансового секретаря, тільки касієр? питає він. Голова Пізнак каже, що функції тих урядників залишаються ті самі, це лиш формальна зміна назвиц. Також дел. в. 146 хоче ближчого пояснення. Д. Галичин пояснює, що старі назви вже вийшли з моди і їх не уживає ніяка інша запомогова орґанізація, крім наших. Це нераз утруднює переписку, і виповнювання ріжних квестіонарів, де нема згадки про головного рекордового секретара і головного фінансового секретара, тільки про головного секретара і касієра. Все треба було під підписом наших урядників додавати наш власний домашний титул. Дел. в. 213 питає, чи не запровадитиб цього і по відділах? М. Мурашко відповідає, що по відділах вже це запроваджено. Дел. в. 217 запитує, чи ми тим не касуємо уряд фінансового секретаря? Голова Пізнак відповідає, що ні. Це тільки зміна назви, не діловодства. Дел. в. 201 хоче говорити про подібну справу по окремих відділах, але д-р Ґалан завважує, що справу поодиноких відділів будемо обговорювати пізніше, в окремій точці.

Тут піддано під голосування поставлений і піддержаний внесок дел. в. 168. Він перейшов одноголосно.

Д-р Ґалан подає проект другої зміни, а саме 23 параґрафу, зазначуючи, що замісць слів „вислухати всі апелі і предложити їх конвенції", має бути — „вислухати всі прохання і зажалення і предложити свої рекомендації конвенції". О. Малицький завважує, що добре булоб змінити в анґлійськім тексті слово "hear" на "consider". З тою поправкою дел. відділу 363 ставеть внесок на приняття зміни 23 параґрафу. Його піддержують відділи 147, 158, 273. Він перейшов одноголосно.

Д-р Ґалан поставив пропозицію зміни параґрафу 25.

Розвинулась широка дискусія над числом радних. Дел. 139 відділу піддає думку, щоб замісць 11 радних було 12, в тім не дві, але три жінки. Дел. в. 361 в засаді погоджується зо своїм попередником, щодо того, що треба збільшити число радних, та одначе не на 12, але 15, в тім чотири жінки. Делеґатка в. 125 питає д-ра Ґалана, чи тепер на часі жінкам видвигнути їхнє домагання? Д-р Ґалан говорить, що з урядом і контрольною комісією статутова комісія мала наради і всі вони прийшли до висновку, що нема потреби збільшувати числа урядників головного уряду, бо 21 урядників, з яких складається тепер головний уряд, є вже досить велике тіло. Делеґатка в. 125 далі домагається, щоб було відчитане домагання жінок. Бо коли брати під увагу число жінок в Союзі, то дві радні є зовсім замало.

Р. Смук інтерпелює в наглій справі і каже, що це помилка, начеб статутова комісія радилась в справі побільшення головного уряду Союзу також з контрольною комісією. Бо колиб радилась, то власне контрольна комісія булаб заявилась за побільшення того уряду.

Дел. в. 194 подає поправку до внеску дел. в. 361, а саме, щоб не застерігати жінкам місць в уряді, тільки зрівнати їх вповні в правах з чоловіками. Дел. в. 361 приймає поправку до свого проекту, щоб піднести число радних до 15 і жінок вповні зрівнати в правах. Д-р Ґалан говорить, що в тій справі статутова комісія випитувала і жінок, та переконалась, що жінки того не хочуть, бо вони знають, що зрівнавшись в правах з чоловіками, вони готові не дістати ні одного уряду. Дел. в. 212 ставить внесок, щоб серед теперішних радних були три жінки. Дел. в. 25 каже, що фактично справи стоять так, що можуть бути всі жінки радними, коли делеґати їх виберуть. Жінки все були в нас рівні з чоловіками. Застереження є на те, щоб помогти жінкам і таки поставити до уряду щонайменше дві жінки. Голова Пізнак каже, що анґлійський текст статуту говорить, що не може бути більше жінок як дві. Нема там слова „ет ліст". Дел. в. 64 накликає до порядку і годиться з проектом дел. 361. Також годиться з ним дел. в. 217. Дел. в. 146 висказує здивування, що тільки делеґатів хоче побільшити число радних, хоч з радних мало користи. Виберім одинацять, але добрих, а це буде краще, як 15 нездалих, каже він і ставить внесок на 11 радних. Його піддержує відділ 325. Дел. Коваль заявляється за рівне право жінкам. Р. Слободян говорить, що коли буде більше радних, буде більше коштів хоч би в скликуванні головного уряду. Дел. в. 90 каже, що число радних не треба збільшати, тільки вибрати три жінки, а вісім чоловіків. Делеґатка в. 348 заявляється за три жінки, а вісім чоловіків. Дел. в. 29 каже, що жінки є вожди серед рядового членства орґанізації, тому не треба їх відтручувати від проводу.

Дел. в. 367 каже, що не можна ставити іншого внеску, доки стоїть на порядку проект статутової комісії. Дел. в. 362 заявляє, що ми старші забираємо багато часу. Даймо слово молоді, а також ставмо їх більше до проводу. Делеґатка в. 262 висказує невдоволення, що чоловіки так завзято виступають проти жінок, але хочуть, аби жінки по товариствах працювали. Дел. в. 158 каже, що коли хочемо якось вийти з цього положення, то голосуймо за внесок дел. в. 361, який поставив 15 радних, в тім чотири жінки. І. Іванчук подає раду, щоб жінки зголосили внесок, щоб серед головних радних було не менше як дві жінки. Більше може бути, але менше ні. Це буде справедливо, бо не лиш дається їм рівні права, але й застерігається їм згори два уряди.

Голова Пізнак каже, що вже є пять внесків в сій справі. А. Пашук піддає думку, щоб було два радних більше, себто 13, в тім три жінки. Два радних більше коштуватиме 250 дол. більше. І. Піґуляк говорить, що дивно, що над тою справою так довго розводяться. Буде кілька радних більше, будуть кращу роботу робити. Всеодно деякі наші околиці зовсім не заступлені головними урядниками.

Д-р Ґалан від статутової комісії ставить внесок, попертий 146 відділом, щоб в головнім уряді крім головного предсідника, заступника головного предсідника, заступниці головного предсідника, головного секретаря, головного касієра, було пять членів контрольної комісії і одинацять радних, а серед них щонайменше дві жінки. Внесок перейшов.

Д-р Ґалан подав проект зміни 26 параґрафу, в якім говориться, що не може бути головним урядником особа, що прямує до повалення уряду Злучених Держав...

Дел. в. 194 його піддержує. Дел. в. 338 пропонує додати, що головним урядником не може бути особа, яка прямує до повалення не тільки уряду Америки, але також Канади. Дел. в. 50 каже, що впершу чергу делеґат, що прямує до повалення американського уряду не повинен бути делеґатом. Колиж він вже дістався на конвенцію, тоді може кандидувати на головний уряд. Голова Пізнак говорить, що це окреслення в зміні параґрафу 26 є дуже добре і всеобіймаюче. Воно взяте з дефініції американського уряду про підривні елементи.

Д. Капітула запитує чи є ще другий параґраф, що буде точно опреділяти вибір делеґата? Голова Пізнак каже, що нема. Д. Ґаличин каже, що не треба додавати канадійського уряду там, де говориться про повалення американського уряду з боку підривних елементів. Бо нашим обовязком є у першій мірі охороняти наш власний уряд, а до чужого не втручатись. Дел. в. 175 ставить внесок, попертий дел. вв. 125, 75 і 270, щоб приняти зміну параґрафу ч. 26. Внесок перейшов одноголосно.

Голова Пізнак заявив, що ця точка є дуже важна і вона є знаменитою відповіддю У. Н. Союзу всім кливетникам, які хотілиб приписувати членству У. Н. Союзу якісь підривні проступки. Дел. в. 29 запитує, чи делеґати, що ще не мають 25 літ, можуть кандидувати на головний уряд? Предсідник відповідає, що лише можуть голосувати, але кандидувати не можуть.

Тут приступила до урядування виборча комісія і почала роздавати бальоти до першого голосування. Предсідник виборчої комісії Ю. Павчак пояснює, що кожний член дістане стільки бальотів, до скільки голосів він є уповажнений на підставі числа членів свого відділу.

Також Д. Ґаличин подає пояснення, в який спосіб треба виповнювати бальоти. Голова Пізнак перестерігає, що є подібні назвища серед делеґатів і треба добре зазначити, кого мається на увазі. Після того комісія почала роздавати бальоти, покликаючи до стола за порядком делеґатів. Потім відбулось голосування.

Наради цього дня закінчено в год. 6:30.

ЧЕТВЕРТИЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЙНИХ НАРАД.

В год. 9 рано голова конвенції М. Пізнак відкрив наради і покликав секретара Е. Ляховича до прочитання протоколу з попереднього дня. Е. Ляхович прочитав протокол і приявні делеґати зголосились до поправок і дискусій над ним. Дел. в. 315 просить записати в проколі, що в своїх статтях в канадійських ґазетах, в яких він писав, що Союз видав $250,000 на відчити в Колюмбійськім університеті, він писав це не в формі твердження, тільки в формі чуток, що круж-

ляють. Секр. Ляхович відповів, що в такій формі це є записано в протоколі. Дел. в. 20, каже, що не питав Г. Германа про скількість виплачених грошей на союзові дружини, тільки про скількість дружин. Дел. в. 121 каже, що проминено ті слова в яких він питав Р. Слободяна про $7,000 ніби то витрачених на судові процеси, а також і відповіди, що Союз на процеси не витратив ні одного цента. Дел. в. 385 ставить внесок, щоб протокол приняти з поправками. Піддержали дел. вв. 206, 147, 400, 106, 53 і 23. Внесок перейшов одноголосно.

М. Пізнак відчитав привітні листи і телеграми від таких осіб і відділів: 223 в. У. Н. С. в Вилкес Бар, Па., від. 370 У. Н. С. в Ню Гейвен, Конн.; від. 149 в Лакавана, Н. Й., від. 80 в Калумет Сити, Ілл.

Тепер статутова комісія приступила до справоздання. Голова тої комісії д-р Ґалан відчитує проєкти зміни статута, надрукованих У. Н. Союзом в спеціяльній книжці під заг. „Загальні поправки до Статуту Українського Народного Союзу, Інк. приняті на XX. Конвенції У. Н. Союзу в Гарисбурґу в днях від 12 до 17 травня 1941", та в малім додатку до цеї книжочки.

Д-ра Ґалан прочитує проєкт зміни 8 параґрафу, який говорить, які відділи можуть висилати делеґатів на конвенцію. Проєкт зміни піддає думку, щоб до висилки делеґата був уповажнений такий відділ, який має не 25 членів, як це досі було, але щонайменше 35 членів.

Над тою справою розвинулась широка дискусія. Д-р Ґалан пояснює, що ця зміна є потрібна тому, бо ті відділи, які мають по 25 членів, фактично не заплатять до конвенційного фонду на стільки, щоб покрити кошти одного делеґата. Також тому, що відділи, які мають по 25 членів, часто не зростають тому, бо вони знають, що все-одно вони мають право свого делеґата посилати. Коли піднести число членів потрібних до висилки делеґата, відділи, що є в застою, мусять взятись до праці і приєднати більше число членів. Колиж, одначе, якісь відділи таки не зможуть піднести свого числа, то в той спосіб вони будуть заставлені подумати над злукою з іншими відділами.

Дел. в. 210 подає внесок, піддержаний дел. 69, 117, 175, 168 і 147, щоб приняти проєкт, як був читаний. Передтим делеґати ще забирають слово: дел. в. 146 каже, що ця точка ніби добра, але що мають робити ті відділи, які не мають змоги піднести свого числа, бо в їх околицях нема українців? Він піддає думку, щоб збільшити число членів по відділах, які будуть управнені до висилки делеґата, до 30 членів. Дел. в. 339 каже, що недобре змінювати цю точку і радить, щоб залишилась по старому і щоб по старому відділи могли висилати делеґатів, маючи 25 членів. М. Мурашко твердить, що закиди, які дехто робить на адресу головного уряду; мовляв, він дібрав до статутової комісії таких людей, що походять з великих відділів, є неоправданий. До статутової комісії входять люди з великих і малих відділів. Дел. в. 315 запитує, чи причина, що малі відділи не оплачують свого делеґата є найголовніша? Д-р Ґалан відповідає, що ця причина є найголовніша, але є й інші причини, як ось це, що відділи не роблять старань збільшити членство. М. Мурашко говорить, що конвенція мусить провадитись на основі здорового бизнесу, себто мусить оплачуватись. Не можна недобору з конвенції покривати грішми з адміністраційного фонду. Дел. в. 315 каже, що тут на гали є біля сотки таких делеґатів, що походять власне з тих малих відділів, яким на основі поправки не можна буде висилати делеґата. Голова конвенції попросив тих делеґатів піднести руки і показалось, що їх є далеко менше. Дел. в. 375 годиться вповні з поправкою і каже, що це власне не є демократично, щоб малі відділи, які не покривають коштів свого делеґата, домагались, щоб інші відділи покривали за них видатки, або щоб ті видатки покривав адміністраційний фонд. Він піддає одначе думку, щоб число підносити не до 35 членів, тільки до 30. Д-р Ґалан говорить, що малі відділи дістануть змогу злучитись і в той спосіб дістати заступництво. Колиж це не буде ухвалене, то треба буде підносити вкладки на конвенційний фонд. Дел. в. 293 говорить, що конвенційних вкладок підносити не треба, а краще піднести число до 30. М. Мурашко говорить, що підносити число лиш на пять членів не розвяже справи. Статутова комісія це добре обчисляла і ніхто не хоче нікого кривдити. Залишити так, як подала статутова комісія, себто 35 членів у відділі, управненім до висилки делеґата на конвенцію. Дел. в. 389 висказується проти того, бо на фармах в деяких околицях є мало людей і годі буде приєднати нових членів до Союзу. Дел. в. 295 піддає думку, щоб малі відділи, коли хочуть післати свого делеґата, доплачували ту ріжницю, якої бракує на покриття коштів їхнього делеґата. Дел. в. 181 каже, що ця справа вже була порушувана на попередніх конвенціях і все малі відділи боролись проти того, щоб підносити число членів. А проте це треба зробити, бо інакше годі. Замісць протестувати проти того, хай такі відділи, зокрема ті особи в відділі що задумують їхати на конвенцію, придбають нових членів до відділу. Дел. в. 395 каже, щоб залишити так як було. Дел. в. 316 каже, що цеї поправки так бояться ті відділи, що плеснють і не думають збільшатись. Дел. в. 292 каже, що коли не хочемо підносити конвенційних вкладок, то мусимо піднести число членів. Дел. в. 44 є за 30 членів. Дел. в. 155 за проєкт статутової комісії. Дел. в. 367 запитує, чи злучені відділи, коли матимуть разом більше як 50 членів, будуть управнені до висилки одного делеґата з одним чи двома голосами. Д. Галичин відповідає, що з двома голосами. Голова конвенції піддає під голосування попередно поставлений внесок від. 210, щоб приняти проєкт зміни, так як відчитано статутовою комісією. Внесок дел. в. 210 йде під голосування і перейшов більшістю голосів. За — голосувало 250 делеґатів, проти 27.

Голова статутової комісії тепер читає проєкт зміни 18 параґрафу, в якім говориться про вибір конвенційної президії і комісій. Він пропонує цей параґраф змінити так, щоб виборча комісія мала не сім, тільки 11 членів, бо вона все має дуже багато роботи і мусить працювати по ночах. Також, щоб — всі кандидати до виборчої комісії і всі кандидати до комісії просьб і скарг, перед розпочаттям конвенції, зібрали щонайменше 20 підписів делеґатів, які піддержують їх на ці кандидатури. У такий спосіб можна буде заощадити часу на конвенції, де вибір тих комісій забирає дуже багато часу, бо голоситься забагато кандидатів, як це було на цій конвенції, коли то появилось поверх сотки кандидатур і забрало пів дня, щоб вибрати кілька людей до двох комісій. Ці підписи той, що хоче кандидувати на уряд в одній з тих двох комісій, може придбати собі ще вдома, в своїй місцевости, чи поза нею. Блянкети на ці підписи надрукує головна канцелярія У. Н. Союзу і на бажання вишле тим делеґатам, що бажають кандидувати. Члени виборчої комісії не зможуть кандидувати на ніякий головний уряд.

Дел. в. 29 подає думку, щоб не вимагати 20 підписів, а вистарчить 15. М. Муращко зазначує, що не треба обнижати числа підписів, бо вони власне на це придумані, щоб опісля не зголошувалось стільки кандидатів.

Дел. в. 44 каже, що це причинить кандидатам безпотрібно багато роботи. Де вони візьмуть стільки голосів? Д-р Ґалан відповідає, що краще, щоб кожний кандидат на члена двох згаданих комісій завдав собі дещо труду перед конвенцією, ніж ціла конвенція має витрачати дорогий час на ті довгі вибори. Щодо голосів, то їх можна дістати всюди, не лиш в своїм місті, але й в околиці. 20 підписів, це не таке велике число. Дел. в. 280 каже, що це добра точка і вона не дає тим місцевостям, в яких є багато відділів, переваги над тими, де є мало. Ось тепер вибрано до комісії просьб і скарг лиш одного члена зо стейту Пенсилвенії, хоч той стейт має стільки відділів. Цей проєкт статутової комісії піддержують також делеґати вв. — 229, 106, 283, 334. Дел. в. 181 твердить, що малі місцевости таки будуть скривджені. Пропонує, щоб сама Екзекутива розділила ті голоси. Д-р Ґалан твердить, що колиб Екзекутива наділяла тими голосами, то це не був би демократичний спосіб полагоди справи. Дел. в. 361 каже, що пропозиція дуже добра і щоб приступали до голосування над нею, бо шкода тратити час. У тім самім дусі висказується також дел. в. 236, зазначуючи, що ті, що мовчать також думають і визнаються в справах. А коли не говорять, то тому, щоб не забирати дорогого часу. Він закликає інших, щоб також безпотрібно не розводились широко.

Дел. в. 22 ставить внесок, піддержаний дел. вв. 336, 204, 145, щоб приняти проєкт зміни, як був поданий статутовою комісією. Перед голосуванням ще відбувається дальша дискусія. Дел. в. 194 каже, що цю справу в практиці важко буде виконати. Прийдеться висилати багато блянкетів, наступить замішання. Він ставить внесок, щоб цю справу полагодити не так, як подала статутова комісія, тільки через референдум. Р. Смук говорить, що вже є один внесок перед президією і не можна ставити другого, доки цей не вирішений. Дел. в. 90 домагається голосування. Д-р Ґалан додатково пояснює, що делеґат дістане на бажання, лиш одну петицію і на ній має зібрати потрібних 20 голосів. Зновуж інший делеґат, що дає підпис, може лиш раз підписатись на одного кандидата до виборчої комісії, а на одного до комісії просьб і скарг. Дел. в. 146 каже, що добре булоб додати адреси до петицій. М. Мурашко відповідає, що вже раз так було, що подавали адреси делеґатів і це опісля показалось непрактично, бо всякі типи використовували це для своєї пропаґанди і надсилали всякі пашквілі. Дел. в. 385 каже, що не треба збільшати членів виборчої комісії, бо це збільшує кошти. Він пропонує, щоб членам комісії знести нагороди, а вони самі не захочуть кандидувати. Д-р Ґалан твердить, що коли ходить про збільшення членів в виборчій комісії, то цього конче треба, бо комісія дійсно перепрацьована. Колиж ходить про заплату, то неправильно булоб не нагородити тих, що більше працюють. І. Кузь говорить, що нагорода це справа конвенції і її ніхто наперед не може рішати. Будуча конвенція нагородить своїх будучих урядників і членів комісії. Дел. в. 194 домагається голосування над його внеском. Також заявляється за те, щоб зараз знести додаткові дієти комісіям. Т. Свистун говорить, що цю справу реґулює статут, який каже, що кожна конвенція назначує сама дієти і теперішня конвенція може назначити лиш теперішні дієти і заплатити. Голова конвенції відкинув внесок дел. в. 194.

Приступлено до голосування над внеском дел. в. 22, який одобрював поправку так, як читала статутова комісія. Внесок перейшов більшістю голосів, за — 273, проти 4.

Д-р Ґалан прочитав проєкт зміни параґрафу 22, що відноситься до друкування виборчих бальотів, на яких повинноси подавати не тільки імя, але також стейт кандидата. Дел. в. 444 піддає думку, щоб при кандидатах на радних подати не лиш стейт, але повну адресу. Делеґат в. 192 каже, що вистарчить стейт. Дел. в. 361 ставить внесок, піддержаний дел. вв. 369, 69 і 39, щоб приняти поправку так, як вона була читана. Внесок перейшов одноголосно.

Далі д-р Ґалан прочитав проєкт зміни 32 параґрафу. Дел. в. 316 каже, щоб, на випадок смерти чи резиґнації якогось головного урядника, при покликанні урядника на опорожнене місце, брати під уваґу тих кандидатів, які на конвенції кандидували на даний уряд і на черзі дістали найбільше голосів. М. Мурашко відповідає, що цього годі зробити, бо є ріжні технічні причини, як ось ріжні місцевости, які треба заступати даним урядникам, а також є більше і менше здібні на даний уряд одиниці. Краще залишити так як пропонує статутова комісія, а саме, щоб головний уряд міг вибирати урядника не тільки зпоміж кандидатів з останньої конвенції, але також з інших кандидатів поставлених до вибору.

Дел. в. 237 ставить внесок, піддержаний дел. вв. 383, 327 і 44, щоб приняти цю поправку, як була читана. Д. Капітула завважує, що всі конвенційні припоручення повинен вирішувати цілий головний уряд, а не лиш Екзекутива. М. Мурашко говорить, що дійсно так повинно бути, з виїмком тих справ, які виразно зазначені для Екзекутиви в статуті. Всюди, де говориться про головний уряд, треба розуміти не лиш предсідника У. Н. Союзу, секретаря і касієра, але повний склад, з контрольною комісією і радними. Приступлено до голосування над тим внеском і він перейшов одноголосно.

На чергу прийшла поправка 38 параґрафу, яку прочитав д-р Ґалан. У цій поправці говориться про те, що головний секретар має оголошувати в орґані У. Н. Союзу звіти, головних урядників, резолюції, ухвали, та директиви й рекомендації. На внесок дел. в. 204, піддержаного відділом 5 і 155, внесок перейшов одноголосно. На чергу прийшла поправка параґрафу 42а, відчитана д-ром Ґаланом. Згідно з поправкою, у цьому параґрафі додадається, що коли апелюючим є головний урядник, то він має по засуді предложити апеляцію на письмі голові наступної конвенції. Дел. в. 361 ставить внесок, піддержаний дел. вв. 336 і 317, щоб приняти поправку. Перед голосуванням дел. в. 146 просить вияснення, кого уважати під „трибуналом"? Д-р Ґалан відповідає, що слово „трибунал" означає тіло, яке береться розбирати і судити дану справу. Д. Капітула питає, як можна відсилати когось з відкликом до того самого тіла, яке його виключило з уряду? Д. Галичин відповідає, що апелюючий не відноситься до того само тіла, яке його судило, а тільки повідомляє те тіло про те, що він вносить апеляцію до вищого трибуналу. Внесок дел. в. 361 тепер піддано під голосування і він перейшов одноголосно.

Д-р Ґалан прочитав зміну параґрафу ч. 40, про яку статутова комісія рішила в останній хвилі і її нема надрукованої в „Поправках до статута". Та зміна заключається в тім, що контрольна комісія У. Н. Союзу має розсліджувати всі петиції і скарги, внесені членами проти головних урядників, а не тільки такі скарги, що відносяться до виплати чи невиплати якихось запомог, як це було досі в статуті. Опісля контроля має подати на річнім засіданні головного уряду повний звіт зо своїх розслідів та доходжень. Справу цю полишено до вирішення на пополудневу сесію.

Пополудні, дальші поправки статуту читає секретар статутової комісії, Петро Кучма. Він прочитав проєкт зміни 43 параґрафу, де заступлено слова „вибрані конвенцією" словами „правильно вибрані". Дел. в. 422 звертає увагу, що висказ „вибраний правильно" не є такий добрий, як старий висказ, де говориться „вибраний конвенцією". Він радить, щоб залишити старий висказ. І. Кузь заявив, що вираз „правильно вибраний", або „дюлі електед", це такий вираз, що покриває все, значить і конвенційний вибір. Т. Свистун обстоює, що краще по старому „вибраний конвенцією". Д-р Ґалан каже, що „дюлі електед" зовсім вистарчальний вираз. Дел. в. 422 ставить внесок, піддержаний дел. в. 120, щоб у цім параґрафі не робити ніякої зміни. Розвинулась гаряча дискусія. Приступлено до голосування. За внеском дел. в. 422 було 198 голосів, проти 40. Д-р Ґалан говорить, що до переведення поправки в статуті потрібно дві третих голосів, а тут двох третих не було. Дел. Г. Тимчій каже, щоб порахувати всіх делеґатів. Дел. від. 125 каже, що вже рано рахували всіх делеґатів і було їх 363. Д. Галичин говорить, що висказ „дюлі електед" покриває все. Бо колиб так сталось, що головний предсідник уступив, то заступник головного предсідника по нім наступає. Радить залишити так, як читала статутова комісія. Дел. в. 194 каже, що поправки до статута мусять бути наперед написані, а не можна їх зміняти на усну пропозицію з галі. Наперед хіба треба змінити ту точку статута. Т. Свистун говорить, що конвенція може змінити якесь слово в тій пропозиції, що на письмі подала статутова комісія і ще тим не поламає статута. М. Мурашко заявляє, що слова „вибраний конвенцією" комплікує справу, тому статутова комісія пропонує зміну. В будуччині можуть виринути ріжні непередбачені події, які важко буде розвязати, коли ми оставимо по старому, що „вибирає конвенція". Дел. в. 170 каже, що це дуже важна точка. Він закликає делеґатів, щоб добре уважали і не ухвалили чогось такого, на основі чого опісля головний уряд міг би самий наставляти головних урядників, не питаючись конвенції. Д. Галичин говорить, що це дійсно важна справа. Ніхто в уряді не думає поза конвенцією назначувати головних урядників, а тільки хоче уникнути всяких непорозумінь, які в чотирьох роках поміж двома конвенціями можуть виринути. Цю зміну добре передумували правники, тому не можна її так з легким серцем зміняти. Дел. в. 170 закидає, що цю зміну ухвалила собі сама Екзекутива. М. Мурашко відповідає, що такий закид неслушний і несправедливий. Т. Свистун каже, що розходиться про те, хто має бути тростістом У. Н. Союзу. І. Романишин каже, що цей додаток повинен бути писемно написаний. Містоголова Іванчук каже, що після статута поправка повинна дійсно бути внесена на письмі. На галі чисельні голоси заявляють, що ні. М. Мурашко заявляє, що делеґати побоюючись, щоб до головного уряду не входили люди не вибрані конвенцією, можуть необачними рішеннями довести якраз до чогось зовсім противного.

Дел. Дмитрів ставить внесення, а попирає його дел. 332, щоб приняти зміну пропоновану статутовою комісією. За те внесення заявилось 214 голосів, отже не діставши двох третіх голосів, внесення перепало. Тимсамим пар. 43 остався незміненим.

Приступлено до справи зміни параґрафу 40, яку розпочато в передполудневих нарадах. Дел. в. 375 ставить внесок, піддержаний дел. вв. 39 і 77, щоб приняти зміну, так як пропонує статутова комісія. Дел. в. 62 каже, що на основі цеї зміни контрольна комісія не буде мати права на випадок якогось зажалення вирішувати справу відразу, тільки матиме право видавати свою опінію в тій справі. Та через це вона не буде в силі зробити відразу порядок. Краще буде, коли вона дістане право відразу зробити зовсім порядок і вирішити справу дефінітивно. Д-р Ґалан каже, що в той спосіб вона дісталаб більшу силу, ніж цілий головний уряд. Тому краще, щоб вона лиш мала право розглянути дану справу і висказати свою опінію, і ту опінію предложити екзекутиві, чи опісля нарадам цілого головного уряду. Повний уряд може справедливіше розвязати справу, ніж лиш пятьох членів контрольної комісії. Дел. Пашук обстоює при своїм, щоб бодай малі справи контрольна комісія мала право відразу вирішувати. Д-р Ґалан каже, що колиб виринула якась важна і пекуча справа, то на жадання контрольної комісії можна скликати повне засідання головного уряду. Приступлено до голосування над зміною параґрафу 40, як подано статутовою комісією. Внесок поставив дел. в. 375. Внесок перейшов одноголосно.

З черги прочитано проєкт поправки параґрафу 44. Дел. в. 45 поставив внесок, піддержаний дел. вв. 103 і 212, щоб приняти, як було читано. Внесок перейшов одноголосно. Також на внесок дел. в. 375, попертий дел. вв. 247, 339, 30 і 117 принято одноголосно проєкт зміни статута параґрафу 45. (Поправки тих обох параґрафів будуть подані опісля окремо).

В тім місци на галю нарад увійшов ґубернатор стейту Пенсилвенія, Артур Г. Джеймс, якого на вступі повитав містоголова І. Кузь. Опісля він представив майора Дармограя, а цей з черги представив приявним ґубернатора.

Ґубернатор Артур Джеймс виголосив привітну промову, в якій підкреслив всі ті добродійства, які дає Америка своїм прибраним горожанам. Він сказав, що натуралізовані громадяни в Америці мають ті самі права, що й старі американці, а ось він сам є сином валійського іміґранта. Тому всі ті, що прибирають собі Америку за свою другу батьківщину, повинні це цінити. Одначе, стаючи американськими громадянами, казав ґубернатор, не треба вирікатись спадку своєї старої культури-та не забувати і за свій старий край. Ті, що зовсім забувають про старий край, не творять добрих американців. Мейджор Дармограй подякував ґубернаторові, і з черги представив директора добродійного бюра стейту Пенсилвенія, Вилйєма Доґласа. Після відходу ґубернатора конвенція приступила до дальших нарад.

Статутова комісія прочитала проєкт зміни параграфу 50. Дел. в. 383 поставив внесок, піддержаний дел. вв. 94, 44, 204, 106 і 339, щоб приняти поправку. Внесок перейшов одноголосно.

З черги відчитано проєкт зміни 52 параґрафу, який на внесок дел. в. 345, піддержаного дел. вв. 292, 114, 217 і 293 перейшов одноголосно. Далі одноголосно перейшла зміна параґрафу ч. 65, на внесок дел. в. 325, піддержаного дел. вв. 117, 375, 251, 201, 51 і 145. Прочитано проєкт зміни параґрафу 67. Дел. в. 23 поставив внесок, піддержаний дел. вв. 37, 304, 77, 221, 126, 108, 96, щоб приняти зміну. Перед голосуванням дел. в. 62 поставив запит, чому не давати жінкам до 40 року життя грамоти на таку саму суму, як мають чоловіки? Д-р Ґалан відповідає, що опінія лікарів є, що жінки мають слабше здоровля. Внесок в. 23 перейшов одноголосно. На внесок дел. 388, попертий дел. вв. 359, 336, 167, 217, 327, одноголосно перейшов проєкт зміни параґрафу ч. 73. На внесок де. в. 29, попертий дел. вв. 242, 96, 213, 20, 182, 238, 246, 75, 36, 354, 47, 39, 45, 39, 372, 112, 320, перейшла одноголосно зміна параґрафу 75. Запити перед голосуванням відносно цього параґрафу ставили такі делеґати: 94, 23, 20, 10, 293, 45, 161, 172. (Поправки параґрафів 50, 52, 65, 67, 73 і 75 будуть проголошені опісля окремо).

Голова конвенці М. Пізнак тут покликав виборчу комісію, щоб здала звіт з висліду першого голосування на головних урядників. Голова виборчої комісії Ю. Павчак відчитує:

Кандидати на головного предсідника: одержали голосів: Микола Мурашко 511 голосів; Омар Малицький 175; Юліян Павчак 14; Григорій Герман 1; Ілля Околіта 1, Антін Пашук 1.

Кандидати на заступника головного предсідника: одержали голосів:

Михайло Пізнак 255 голосів; Григорій Герман 250; Іван Пеленський 39; Іван Іванчук 39; Іван Кузь 21; Василь Гришко 21; Юліян Павчак 8; Дмитро Капітула 14; Омар Малицький 12; Теодор Свистун 4; Михайло Дудан 4; Володимир Кедровський 3; Микола Мурашко 8; Дмитро Галичин 2; Микола Близнак 2; Лука Демчук 1; Микола Давискиба 1; д-р В. Ґалан 1; А. Пашук 1; Дмитро Головчак 1.

Кандидатки на заступницю головного предсідка: одержали голосів:

Марія Малевич 537 голосів; Марія Розоміло-Періг 31; Юлія Баволяк 19; Е. Зепко 3; Олена Придун 2; Іванна Подола 3; Анна Дзюрдзевич 2; С. Палівода 1.

Кандидати на головного секретаря: одержали голосів:

Дмитро Галичин 630 голосів; Володимир Кедровський 20; Роман Слободян 13; д-р В. Ґалан 12; Лев Михалюк 11; Марія Малевич 1; Іван Іванчук 4.

Кандидати на головного касієра: одержали голосів:

Роман Слободян 648; д-р В. Ґалан 7; Вол. Кедровський 5; Теодор Свистун 3; Л. Михалюк 3; Дмитро Галичин 1; Іван Кузь 1; Омар Малицький 5; Теодор Боднар 1.

Кандидати на головних контрольорів, і їх голоси:

Д-р А. Т. Кібзей 312 голосів; Дмитро Капітула 495; д-р С. Кулик 119; адв. Іван Кузь 32; адв. Роман Смук 263; Іван Іванчук 258; Стефан Куропась 295; Е. Ляхович 32; д-р В. Ґалан 273; Андрій Тарас 64; Омар Малицький 107; Іван Сквір 18; Антін Пашук 92; Гриць Євусяк 13; Теодор Свистун 89; Стефан Ковальчук 73; о. Г. Пипюк 61; Микола Близнак 32; Олекса Козак 7; А. Маланчук 3; Тарас Шпікула 7; Вол. Дідик 5; Дмитро Шмаґала 22; Іван Шуран 8; Ілля Гузар 2; Василь Мандзій 3; Іван Кокольський 2; Микола Батюк 4; Осип Коцовський 1; Іван Івасишин 2; Григорій Герман 2; Максим Головчак 7; Стефан Слободян 4; Микола Давискиба 2; Михайло Коваль (Ню Йорк) 14; Андрій Барбер 3; Михайло Кульчицький 1; Григорій Дидів 2; Іван Глива 4; Василь Нейдух 1; О. Запоточний 2; Михайло Беля 1; Павло Дуда 3; Ол. Козак 3; Михайло Фук 10; Ґеневія Зепко 4; І. Романишин 4; Юліян Павчак 10; Антін Костів 1; Антін Шумейко 2; Іван Кривокульський 1; Филип Васильовський 2; Марія Білик 2; Іван Побуцький 1; Микола Мурашко 1; Михайло Коваль (Дітройт) 3; Іван Пігуляк 1; Михайло Пізнак 3; Теодор Сеник 2; Андрій Смит 1; Іван Матейчук 1; Лев Михалюк 2; Андрій Кухарський 1; Іванна Подола 1; Іван Годованець 1; Петро Пуцило 1; Р. Коваль 1.

Голова М. Пізнак каже, що з огляду на пізний час, кандидати на радних будуть відчитані наступного дня. Тепер він запитує прочитаних кандидатів, чи приймають кандидатуру. На головних предсідників приняли: Микола Мурашко і Омар Малицький. Не приняли: Г. Герман, Ю. Павчак, Ілія Околіта, А. Пашук. На заступника головного предсідника приняли: Михайло Пізнак, Григорій Герман, і Іван Пеленський. Не приняв—І. Іванчук. На заступницю головного предсідника приняла Марія Малевич. Не приняли: Марія Розоміло Періг, Юлія Баволяк, Ґ. Зепко, О. Придун, І. Подола, А. Джюрджевич, С. Палівода. На головних секретарів приняли: Дмитро Галичин, Володимир Кедровський, Лев Михалюк. Не приняли: Р. Слободян і д-р В. Ґалан. На головного касієра приняв: Роман Слободян. Не приняли: Д-р В. Ґалан, Т. Свистун, І. Кузь, Т. Боднар. На контрольну комісію приняли: Д. Капітула, д-р А. Кібзей, С. Куропась, д-р В. Ґалан, Р. Смук, І. Іванчук; не приняли: А. Пашук і Т. Свистун; далі приняли: С. Ковальчук, А. Тарас, д-р С. Кулик, о. Г. Пипюк, М. Близнак, І. Кузь; не приняли: Д. Шмаґала, І. Сквір, М. Коваль з Ню Йорку, Г. Євусяк, Ю. Павчак; приняли М. Фук, М. Головчак, М. Коваль з Дітройт. На одного члена контрольної комісії призначено по трьох кандидатів. Решта кандидатів з першого голосування, з огляду на їх мале число, не питано, чи приймають, бо вони автоматично відпали.

Тут в семій годині вечером перервано наради до чергового дня.

ПЯТИЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЙНИХ НАРАД.

Містоголова І. Іванчук відкриває збори.

Голова статутової комісії д-р Ґалан приходить до слова, щоб прочитати дальші проєкти змін у статуті. Дел. в. 292 ставить внесок, попертий дел. в. 359, щоб д-р Ґалан прочитав нараз всі поправки змін й опісля делеґати взяли їх під дискусію. Внесок цей перепав.

Приступлено до читання поправки старого 81 параґрафу, а теперішнього § 77, який має звучати так, як подано в спеціяльній книжочці, надрукованій У. Н. Союзом на 20 конвенцію У. Н. С., під заголовком „Загальні поправки до статуту У. Н. С. інк. приняті на 20 конвенції У. Н. С. в Гарисбурґу, Па., в днях від 12 до 17 травня 1941."

Д. Галичин пропонує, щоб водночас голосувати над змінами чисел параґрафів від 82 до 97.

Дел. в. 106 подав внесок, попертий дел. вв. 147, 5 і 46, щоб поправку до § 81 і зміну чисел §§ від 82 до 97 приняти як читано. Внесок перейшов одноголосно. (Зміни тих параґрафів будуть проголошені опісля окремо).

Д-р Ґалан в імені статутової комісії знов поставив проєкт зміни чисел параґрафів старого статуту 97, 98 і 99, на 92, 93 і 94.

Дел. в. 120 поставив внесок, піддержаний дел. вв. 39, 33, 24, 361, і 5, щоб зміну затвердити, як читана. Внесок перейшов одноголосно.

Д-р Ґалан прочитав із згаданої книжочки „Загальних поправок до статута", як має виглядати новий змінений параґраф 97, згідно з яким запроваджується дві нові кляси обезпечення для дітей, а саме, „20 Пеймент Лайф і 20 їр Ендовмент".

Над зміною розвинулась дискусія, підчас якої дел. в. 163 запитує, що сталось би, якби суд засудив на смерть якогось члена і внаслідок засуду він був би позбавлений життя?

Д. Галичин відповідає, що в такім випадку спадкоємці булиб управнені дістати тільки зворот вкладок вплачених членом до посмертного фонду разом з 3½ відсотками, або зворот у готівці, залежно, котре з них є більше.

Дел. в. 97 питає, чи є така можливість, щоб в молодечім департаменті Союз підніс вкладки, якби обнизились резерви? Д. Галичин відповідає, що теоретично беручи, така можливість є. Бо колиб резерви обнизились нижче 100%, то треба булоб підвищати вкладки. Але практично це в Союзі майже неможливе, бо оцінка резервів молодечого департаменту У. Н. С. виносить 576%.

(Дальше буде)

Воломир Савченко.

ЯК ВОРОЖІ АРМІЇ ХОВАЮТЬ СВОЇ НАМІРИ

Для кожної сторони, що воює, важливо знати ймовірні рухи противника та його наміри. Цілком зрозуміло, що кожна з них силкується, щоб по змозі заховати їх одна від одної. Це завдання покладають на повітряну фльоту та кінноту, які повинні не давати противникові слідкувати за рухами військ.

Кіннота мусить оточити війська густою заслоною, яка не дозволялаб окремим верхівцям чи кому іншому зближатися до них на таку віддаль, звідкіля все можна бачити. Ця кінна заслона повинна бути досить сильна, щоб утриматися проти спроб ворожої кінноти прорвати її. А щоб кіннота була стійкіша, їй додають летунські відділи, скорострілі, гармати, автопанцирники, та інші технічні засоби.

Коли дві ворожі армії зближаються одна до одної на відповідну віддаль, повітряна фльота й кіннота кожної з них буде силкуватися виконати своє завдання. Між ними дійде нарешті до завзятих повітряних і кіннотних боїв. Ці два розвідчо-охоронні чинники тільки тоді виконають своє завдання, коли їм пощастить узяти верх над кіннотою й повітряною фльотою противника та не допустити до його дій.

Але, крім видного ворога, можуть бути й таємні, н. пр., шпигуни, що збирають про армію потрібні для ворога відомости. Та щоб цьому перешкодити, усувається з поля воєнних дій усі зайві особи, а з шпигунами роблять те, що каже робити з ними міжнародне право.

Тільки перешкодити населенню бути свідками того, що діється в армії, неможливо. Та шпигунами буває не так місцеве населення, як особи, що вештаються туди, де йдуть воєнні дії, і під ріжними приводами перебуваються за військами. За такими — вони нераз мусять бути там, де йде бій, напр., купці — сильно стежать. Але не досить того, ще й дивляться, щоб такі люди могли як-мога найменше довідатися.

А шпигуни далеко більше довідуються з необережних розмов людей, ніж яким іншим шляхом.

Пляни начальників та ріжні міркування про майбутню воєнну дію роблять відомі тільки тим особам, які дістали наказ їх виконати, й то лише безпосередньо, перед тим, як треба їх виконувати. Щоб торкається міркувань головного команданта та його розпорядків, то старшини штабу мають, кожний із них, знати тільки те, що торкається його діяльности. Крім того, вони зобовязані так сильно зберігати тайну, щоб навіть по їх обличчі не можна було нічого довідатись; ніхто не має права носити при собі писемних нотаток, які моглиб мати значіння для ворога.

Особливу увагу звертають на часописи, щоб не друкували відомостей про воєнні заходи й воєнні дії, якіб ворог міг використати на свою користь. У теперішніх обставинах усе надруковане може стати відоме й ворогові.

*

Щоб можна було творити великі діла на війні, треба підносити духа в армії й нації, створити між ними такі взаємини, що витворювалиб обопільний вплив. Хоч підчас війни вояцтво на фронті постійно зноситься з ріднею та знайомими, що залишилися вдома, для суспільства цього мало. Воно хоче мати відомости із поля війни, щоб знати, що там робиться. З цим треба головному командантові рахуватися. Але тут повстає питання, які вістки допускати до загального відома, бож пускати до друку звістки, які можуть мати вартість для ворога — шкідливо. Тут уже сам головний командант мусить у тих справах визначатися, яких відомостей не потрібно ховати перед громадянством, а котрі треба затаювати. Децо можна затаїти на якийсь час, а потім, як мине небезпека, що ворог може використати становище, можна вже докладніш подавати відомости про події на фронті. Алеж треба суворо заборонити на ввесь час війни друкувати неурядові повідомлення про рухи й підготови в запіллі армії. Коли утворюють і зосереджують нові частини військ, відновлюють воєнні засоби, укріплюють деякі місця, справи, які послужать для здійснення більш, чи менш віддалених цілей — треба додивитися, щоб ворог не знав про все те раніш, ніж покоштує на собі наслідків усіх цих дій...

Не бажано теж, щоб були дописувачі часописів у штабі головного команданта. Вже краще збільшити воєнний склад головної кватири і за його допомогою подавати у своїм часописі вістки з поля воєнних подій.

Щодо дописувачів закордонних часописів, то їх вже зовсім не допускають до головної кватири. Правда, що іноді це роблять для того ніби, щоб створити за кордоном сприятливий настрій. Але успіх зброї викличе далеко більше співчуття інших держав, ніж це можуть зробити дописи, які часто шкодять щасливому ходові воєнних дій...

*

Щоб як-мога найбільше перешкоджати противникові розгадати наміри й догадуватися щодо дій, обмежують телеграфічні та радієві зносини з закордоном. Для того забороняють передавати за кордон на ввесь час війни приватні шифровані*) телеграми, чи посилати телеграми про події, про які заборонено розказувати прилюдно там, де йде війна.

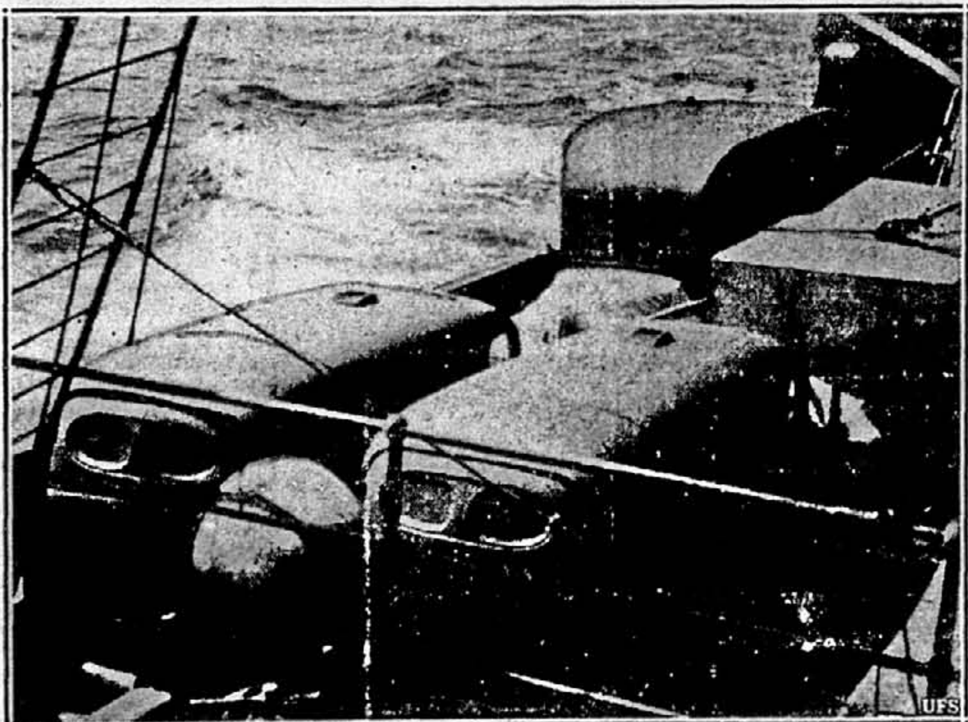
Правда, тими способами рідко користуються, алеж це ясно, що ворог, користуючись ним, може через телеграф та радіо нейтральних держав одержувати важливі для нього відомости, що ось н. пр., там і там зосереджують, чи не зосереджують великі маси війська. Тимто підчас війни всякі телеграми, хоч і як незначні, передають тільки в тому випадку, коли особа, що надає телеграму, дає запоруку, що не зловживає телеграфу чи радія.

Часом, щоб заховати від противника дії та наміри, користуються ширенням неправдивих вістей, чи чуток. А все ще тут доцільніше — показати (демонстрації) з метою: змилити ворога в його думках про наші наміри й примусити його так запорядити, щоб нам легче було виконати наші пляни. Для того на місці, що віддалене від наміченого місця головних дій, висувають війська, вони притягають на себе увагу противника та відтягають у той бік частину його сил. Але тут треба добре розрахувати час, простір, притягти для такої справи належні війська й талановитих начальників.

Нарешті треба додати, що за найкращий спосіб перешкодити противникові вважають передчасно довідатися про наміри — швидко вести воєнні дії...

Як велику вагу має вміти ховати свої наміри перед ворогом, найкраще пояснює один приклад із часів українських визвольних змагань. В 1920 р. армії Української Народньої Республики наказано 11. листопаду перейти в рішучий наступ на червону московську армію. Та деякі вояки поведися не якслід, не зберегли як треба тайни. Про намір армії довідалися москалі. Їх командування вирішило попередити наступ нашої армії, 10. листопаду на розсвіті, підчас туману, москалі несподівано наскочили на праве крило армії У. Н. Р. Наслідки відомі...

*) Ш и ф р, французьке слово — таємне письмо, що складається з умовлених значків, відомих тільки тому, що пише, й тому хто відбирає.

ВОНИ НА ДНІ МОРЯ.—Ці два амбулянси, полеві кухні й інші авта, що були вислані з Америки до Англії як частина британсько-американського амбулянсового корпусу кораблем „Замзамом", попали під обстріл німців і затонули. Цю світлину зняв був з корабля ще перед його виїздом Джордж Финерен, амбулянсовий візник, і вислав її з Бразилії до Злучених Держав; Финерен нині інтернований німцями.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Зогляду на те, що в липні відбудеться контроля майна й діловодства У. Н. Союзу, то тих фінансових і рекордових звітів, які будуть прислані до головної канцелярії по 1-шім липні, не можна буде дочислити до загального звіту У. Н. Союзу за червень.

Бо згідно з домаганням контрольної комісії, головна канцелярія мусить предложити контролі точні замкнення рахунків і руху членів з днем 30-го червня. Тому власне не можна буде зачислити до звіту за червень тих розметів, що будуть прислані по 1-шім липні.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У. Н. СОЮЗУ.

Віктор Купченко.

НАЧЕРК УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТИ В КАНАДІ

(Ця стаття була призначена до ювилейного числа канадійського часопису „Українські Вісти").

о. Степан Семчук це один з найкращих українських поетів в Канаді, котрого ліра відзивається на кожний прояв нашого народнього життя. Це поет - патріот. Перші його твори друкувалися в Рідному Краю. Його „Метеори" (поезії) вийшли в 1924 р., „Воскресення" (пісні зриву) в 1927 р. і „Пророки" (біблійні оповідання) 1927 р. В 1931 році вийшла дуже поважна його збірка поетичних творів під титулом „Фанфари", в якій він вмістив 17 таких поем: „Фанфари", „Универсал", „Аркан", „Сотик", „Місто", „Орел", „Воля", „Подоляночка", „Грім", „Навечерія", „Степ", „Благодарення", „Матері", „Озеро", „Думки різдвяні", „Плач Єремії", „Восьмигрім". Ця книжка великого формату, обнимає 143 сторін друку, видана люксусово. Поеми, що вміщені в ній, переважно громадянсько-політичного характеру. Вони, немов боєві сурми, взивають народ український до зриву, до боротьби за рідний край. Поет кличе нас:

Над Сян, над Дон!
Жовтоблакитний стяг, що силу вив,
у волі цвив,
Вгору!
На диво див!
Володимир мечем доторкне струн,
Від Попраді по Дон піде бурун".

А до тих, що в них приспана лицарська честь, що гнуться в ворожому ярмі і терплять як невільники, поет відзивається:

„Почуй, мій брате, що ти не раб,
Що вільний в Бога пан,
Що сам Господь тобі віддав твій
чорноземний лан!"

Як біблійний пророк Єремія на звалищах Єрусалиму, так голосить поет над руїною свого рідного краю:

„Мій краю, мій гаю, мій раю,
святиние...
Я за тобою млію, вмираю, з туги
знемагаю...
Я вяну, зсихаю...
Бо в тебе на ногах кайдани,
Бо над тобою тирани.
Бо ти упадаєш в знемозі, в жаху
і трівозі...
А кат поганяє без серця, без вини
Твоїх заточенців в безлюдну
країну..."

І просить Бога за долю рідної землі й рідного народу:

„Всесильний Господи сил,
Подай нам крил,
Вогнистих крил".

У цій же збірці, що про неї мова, поет присвятив одну поему матері — під таким же заголовком. Хоч його політичні й патріотичні поеми повні вогню й сили, хоч місцями гремлять як фанфари, всеж здається нам, що його поема „Матері" є таки найкраща, виспівана з найглибших почувань серця поета.

В останніх пятнацяти роках час від часу появлялися в нашій пресі короткі, дуже солідно опрацьовані нариси з-під пера **Іллі Киріяка.** За тему брав він побут українського народу в Канаді, переважно життя наших фармерів. Писав також менш-удатні вірші. Та оце в 1938 році вийшов перший том (400 сторін) великої й дуже поважної його повісти п. з. „Сини Землі", яка являється серед канадійських українців першою найбільшою дотепер студією нашого життя й поступу в Канаді, головно нашого фармерства, що займає найважніше місце серед нашого народу осілого в новій землі. Є це свого роду епопея українських піонірів у новій батьківщині, епопея повна завзяття, посвяти й геройзму. В цій повісті письменник охоплює всі найголовніші складники нашого народу в новім світі: суспільний, культурний та господарський. — У свою повість вводить він пять родин і розробляє характери поодиноких героїв з майстерністю правдивого психольога.

Дмитро Гунькевич, що колись жив у Вінніпегу й працював у залізних шапах, а тепер живе в Торонті, написав кільки драм і сценічних образків.

Зрідка появляються в нашій пресі вірші пані **Е. Янди.** Вона пише більше на культурницькі теми.

(Примітка Редакції „У. В."): Про письменницьку діяльність о. А. Труха ЧСВВ пишемо від себе, розробляючи її основніше.)

Отець Андрій Гриць Трух, ЧСВВ, народився 19. лютого, 1894. р. в селі Гриім, повіт Стрий, Західня Україна. З вибухом світової війни вступив до Українських Січових Стрільців, де був старшиною поручником УСС і ранений в околиці Болехова, 1915. року. В Листопадовім Зриві, 1918 року у Львові брав діяльну участь і попався в польський полон. В неволі на Домбю коло Кракова, стрінувся з інтернованими ОО. Василіянами. 1. травня 1920 р. вступив до Чина ОО. Василіян і як місіонар-василіянин працював у місійній праці в Галичині й Холмщині.

В червні 1933 р. приїхав о. Трух до Канади. Тут працює як місіонар і організатор Б. У. К. в Канаді і У. К. Молоді в Америці. Підчас своїх місіонарсько-організаційних поїздок пише багато статтей і дописів на релігійні й національні теми до „Українських Вістей", „Католицького Проводу", „Америки" й „Шляху". Редагував Календар Українських Вістей (1939. р.) і Календар Української Родини (1940. року).

(Кінець буде).

ВАГА ІСЛЯНДІЇ

Недавно німці вислали більшу кількість війська до найбільше на північ положеної частини Норвегії. Вони заявили, що зробили це, щоби порахуватись за „злі поведення" з мешканцями островів Льофотен. Тепер одначе показується, що було це в цілі підбиття Ісляндії. Договір злуки між Ісляндією і Данією вигасав у 1943. р. і тому націсти сподіваються, та, ще тепер надіються, що здобудуть цей арктичний острів. Одначе ісляндський парлямент випередив нацистів. Згідно зо звідомленнями данської преси, ісляндський парлямент рішив не відновляти договору злуки (унії) з Данією, бо Данія є під німецьким опануванням. Замісць того Ісляндія стане незалежною републикою. Перші кроки до її повної незалежности підприпято минулого квітня, коли націсти ввійшли до Данії, бо тоді Ісляндія взяла сама в руки кермування своєю заграничною політикою.

Для оборони В. Британії і західньої півкулі Ісляндія має стратегічне значіння. Тому, коли націсти заняли Данію, Британія і Канада вислали війська до Ісляндії, щоб запобігти заняттю її німцями. Колиб Ісляндія досталась у німецькі руки, німцям було би дуже вигідно нападати звідси так на Канаду як і Британію; закриті ісляндські фйорди та вільні від леду пристані роблять її ідеальною морською і повітряною базою. Цей острів має теж велике значіння для передсказування погоди.

КОРОЛЬ НА ВИГНАННІ. Петро Другий, король Югославії, прибув до Лондону. На двірці його витав князь Кент, брат короля Юрія. Король одітий по цивільному.

Це вже третій пануючий шукає схоронища в Англії. Кромі нього там перебувають: норвєжський король Гакон і голяндська королева Вільгельміна.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ГУДСОН, Н. Й.

Нова учительська сила.

Цього року Гудсон може похвалитися тим, що американський українець, Осип А. Ритер, що виріс в цій околиці, покінчив з відзначенням університет та вищий учительський курс на Освіго Калидж, Освіго, Н. Й., що кваліфікує його обняти посаду професора в вищій школі.

Наскільки час і обставини дозволяли, Осип А. Ритер інтересувався теж і українським життям своєї громади.

Він родився в Гудсоні. Публичну і середню школу покінчив в місті Гудсоні. В 1937. році вступив до Освіго Калидж, де побіч університетських студій записався на курс нормальної школи. Живо інтересувався студентськими справами, зашо питомці вибрали його видавцем і редактором „Ді Онтеріян", себто книжки, яку видають студенти при останнім року студій в Освіго Калидж.

Осип Ритер є доброї вдачі. Веселий в товаристві, але при праці вміє діла доглянути. Є щирий і отвертий. Симпатичний для кожного. Своєю вибраною професією інтересується, що вказує, що може стати значною виховною силою.

Українська Гудсонська Колонія є гордою з першого свого жителя, що дістав таке відзначення. Не менше горді є родичі, що подбали про науку.

ІТАЛІЯ ПОСИЛАЄ ЕКСПЕДИЦІЮ ПРОТИ РОСІЇ

РИМ. — Премієр Мусоліні рішився вислати відділи італійських моторизованих військ на війну проти Росії.

Відділ, що доходить до величини дивізії, має помагати німцям поруч словаків і румунів. Подробиць про те, куди ця дивізія має бути вислана, не подано.

Світова продукція бавовни є 5 разів така велика як продукція вовни.

ОЛЕКСА КУЗЬМА.

З ІСТОРІЇ ОДНОГО КУРІНЯ

(З боїв під Львовом)

III.

День 27. грудня розпочався для нас серед корисних умов. Густа мряка залягала цілий наш фронт, так, що сотні незамічені неприятелем рушили широкою розстрільною зі своїх позицій вперед. Команда куріня розташувалася на фільварку в Лисиничах, і тут я зі своїм прибічником дожидав перших вістей з фронту. Свідомість, що наші вояки пішли майже без муніції до бою, обдавала нас досадою і тривогою.

Добру годину на нашім фронті панувала тишина, а що до найближчої неприятельської позиції в Кривчичах було яких два кільометри, я вже потішався, що наші заняли її без одного вистрілу, заставши її необсадженою. Нараз упав один крісовий вистріл, опісля другий, згодом затарахкотів скорострів, а потім заклекотіло на цілім фронті безперервною пальбою.

— Боже милосерний, допоможи нам! — сказав півголосом один з їздців, що стояли оподалік до моєї розпорядимости і вдивлялися в мряку, де кипів бій.

На цілім підльвівськім фронті, довкола великої кітловини Полтви, розшаліла громовим рокотом завзята стрілянина. Найсильніше гуде пальба в лісах: лисиницькім і брюховицькім. Чути лопіт крісів в ляшківськім районі. А понад все вибивається рев нашої артилерії у Винниках і десь в Жидятичах чи Дублянах. Чуємо аж в Лисиничах характеристичний шипіт стрілен, висиланих нашими гавбицями з коштів свого делеґата, домагались. Винник десь на личаківську рогачку.

Загальний наступ на Львів в повнім ході.

Мряка вже прорідилася. Десята година минула і в кривчицькім районі стрілянина зачинає слабнути. Висилаю їздця гальопом наперед, бо не маю ніякого звідомлення. За годину вертає на спіненім коні і приносить вість, що наші пристанули в селі Кривчичах, вистрілявши всі патрони. „Держати позицію за всяку ціну — посилаю приказ — муніція в дорозі!" Чи справді в дорозі, я сам не знав, але мусів так казати. Тимчасом клену на чім світ стоїть верховні команди, що без патронів кинули стрільців до бою. Телефоную до Унтерберґен (за Винниками), куди перенеслася команда „групи Схід", і довідуюсь, що муніцію для нас заладовують на стації в Борщовичах на сани. Ну, слава Богу, ліпше пізно як ніколи!

Від ляшківської групи не маю ніяких вістей, бо пільний телефон перерваний. Зате командант півсотні, що вирушила з ліса біля Підборець, доносить, що заляг праворуч Кривчич, дістаючи сильний огонь з будки на залізнодорожнім шляху. Просить о підмогу, якої я дати не міг.

Вже було добре зполудня, як я пустився особисто до Кривчич кермувати дальшою операцією. Зі мною йшов один хорунжий. Ми чвалали полем навпростець, западаючи по коліна, а то й по пояс в рідкім снігу. В половині дороги ми найшли тяжко раненого стрільця, що замерзав на снігу. Забрала його незабаром санітетська патруля. Наближаємось до присілка Кривчич, коли нагло над моєю головою свиснула куля. Згодом пролетіла друга і відорвала кусник дерева з хреста, що стояв о кілька кроків з боку.

— Пане сотнику, — крикнув хорунжий — взяли нас на ціль!

Не було сумніву, що дехто на переді, мабуть на насипі щоб інші відділи залізничого шляху, що веться закрутами до личаківського двірця, полює на нас добрий стрілець. По льорнетах і картах у наших руках пізнав нас як старшин і тим цільніше пускав на нас кулю за кулею. Ми пробували бігти вперед щоб сховатись за недалекими хатами, але на нещастя впакувалися в такий глибокий сніг, що ледви ноги витягали. Нараз куля зірвала баранкову шапку хорунжому. Ворожий стрілець нащупував нас чимраз влучніше і ми попадали в сніг, не маючи іншого захисту. Так пролежали ми добру хвилю, аж ворожий стрілець успокоївся.

Тоді майнуло полем попід ліс кілька саней. Їхали в сторону Кривчич і везли якісь скриньки. Це була муніція для наших стрільців, що вже годинами стояли безборонні.

Сани помчались вперед, ми спішимо також. Та ледве викарабкались зі снігу, як на переді затарахкотіли скорострібли. Високо понад нашими головами бреніли кулі, як рої бжіл — значить — стріляє неприятель. Наші ще не встигли роздати патрони.

Нараз бачимо — зза горбка виринають поодинокі вояки, а за ними показалися цілі гурми... Невже відворот? Чую крики командантів, що стараються вдержати якусь розстрільну, якийсь порядок. Вирівнуються зі мною і я з револьвером в руці добуваю всіх зусиль, щоби відворот припинити, звернути розстрільну фронтом до неприятеля. Стрільці ближчі мене спиняються й відвертаються, але подальші відділи потягли байдужно дальше в сторону Лисинич. Бачу, що й коломийський півкурінь робить відворот краєм лісу і що ніяка сила не годна направити лиха.

Що сталося? Яка причина відвороту? — питаю одного, другого. Пояснювали всіляко. З ріжних толків можна було виміркувати, що лихо почалось від недостачі муніції, за яким пішло почуття безсильности й упадок духа. Не можливо було йти вперед. Настала задовга боєва перерва, яка дала неприятелеві змогу підтягнути свіжі сили і вдарити зліва від личаківської рогачки. Муніція прийшла по невчасі. Хорунжий Крамар і кількох стрільців з четвертої сотні дісталися в полон.

На щастя ворог не мав відваги переслідувати відступаючих. Вже смеркало, як четверта сотня мого куріня обсадила назад давні позиції в Лисиничах. Але чимало було таких героїв, що користаючи зі замішання, загналися поза Лисиничі, а навіть аж до Винник,

НЕНАВИДИТЬ ГІТЛЄРА.

Пані Бриґіда Гітлер, ірляндка, що була замужем за Гітлерового брата Алойзія, зголосилася до служби в британськім Товаристві Воєнної Допомоги в Ню Йорку. Каже, що її муж покинув, і вона хоче від нього розводу.

звідки полева жандармерія пізніше приставила їх назад.

Вечером мені донесено, що рівночасно й УСС-и ліворуч нашого району завернули. Брак забезпеки в кривчицькім районі від сторони личаківського гостинця уможливив ворогові протинаступ на Кривчичі від півдня.

Приходить звідомлення від третьої сотні, що наступала на Кривчичі двома четами здовж залізнодорожного шляху від Підборець, а двома від ліска біля Полтви. Були під страшним обстрілом ворожих панцирок із Знесіння і потерпіли значні втрати. З огляду на відворот четвертої сотні вони вернули на давні становища. (Дальше буде).

НІМЕЦЬКА ВОЄННА МАШИНА НАСТУПАЄ НА РОСІЮ (німецька світлина).

ТРОШКА ГУМОРУ

Большевицьким „У. Щ. Вістям" зовсім засліпило. Сліпота, це найконечніша прикмета большевицького редактора. Якби большевицький редактор дивився на большевизм широко розплющеними очима, він цього большевизму ніколи не пропаґував би. Отож — не дивота, що „У. Щ. Вістям" зовсім засліпило очі. вота, що „У. Щ. Вістям" зовсім засліпило очі.

Всетаки треба мати міру. В 17-тім числі цеї ґазети знаходимо фотографію С. Тимошенка, Будьонного і К. Ворошилова, ще з часів громадянської війни. Всі три парняги, зрозуміло, виглядають куди молодше. Та все таки, кому не засліпило, той відразу побачить хто є хто. Тимчасом „У. Щ. Вісти" — своя своїх не познаша". Вони підписали Тимошенка Ворошиловим, а Ворошилова Тимошенком. Автім, хто його знає: Може це також входить в зміну політики Сталіна?

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН, ч. 342. Том — малпо-хлопцем.

Завдяки своїм атлетичним здібностям Том тепер кидав малпу раз-у-раз до землі, що та аж стогнала.

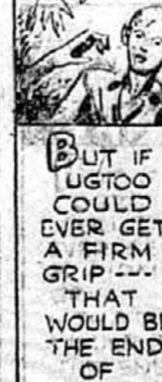

Нарешті це поділало на малпу. Бо болі в костях її добре допікали. Зневохочено і спантеличено вона промовила: „Каґода".

Том не розумів, що те слово означає здачу, якої мала малпа його просила. Він далі боровся, доки Куаля їх не розлучила.

Старі малпи тепер зійшлись і похвалювали Тома. Вони приняли його в свій гурт, що колись так само принняв був Тарзана.